

# RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1888.

Andra Kammaren.

N:o 17.

Onsdagen den 7 Mars.

Kl. 7 e. m.

§ 1.

Till fortsatt föredragning anmäldes statsutskottets utlåtande n:o 7 angående regleringen af utgifterna under riksstatens sju hufvudtitel, innefattande anslagen till kongl. civildepartementet.

I ordningen förekom

*Punkten 34.*

Med anledning af två särskilda i ämnet väckta motioner, den ena inom Första kammaren, n:o 15, af herr *W. Tham*, och den andra inom Andra kammaren, n:o 39, af herrar *W. Gibson* och *A. Svartling*, hemställde utskottet i denna punkt, att Riksdagen måtte såsom bidrag till bestridande af kostnaderna för Sveriges deltagande i den nordiska industri-, landtbruks- och konstutställningen i Köpenhamn innevarande år, på extra stat för år 1889 anvisa ett anslag af 15,000 kronor, att, på de vilkor, Kongl. Maj:t kunde finna skäligt bestämma, ställas till den svenska utställningskomiténs förfogande, med rätt tillika för Kongl. Maj:t att af omhänderhafvande medel redan under innevarande år förskjuta beloppet.

*Angående anslag för Sveriges deltagande i en utställning i Köpenhamn.*

Emot denna utskottets hemställan hade reservation afgifvits af herrar *H. P. P. Tamm*, *N. Petersson* i Runtorp, *Lasse Jönsson*, *L. F. Odell* och *A. Peterson* i Hasselstad, hvilka yrkat afslag; samt

af herr *A. P. Danielson*, som yrkat det vilkor för anslaget beviljande, att den svenska utställningskomitén skulle åläggas afgifva och genom tryck offentliggöra berättelse öfver utställningen.

Efter föredragning af punkten anförde:

Herr *Svanberg*: I sitt betänkande reproducerar utskottet först hvad det sistlidne Riksdag yttrade i denna fråga, och säger,

*Angående  
anslag för  
Sveriges del-  
tagande i en  
utställning i  
Köpenhamn.  
(Forts.)*

att det är mycket tvifvelaktigt, huruvida några fördelar vinnas genom deltagande i dylika expositioner. I detta afseende måste jag bekänna, att jag delar utskottets åsigt, ty det är verkligen tvifvelaktigt, om någon större nytta kan dragas deraf. Hvar och en, som besökt dessa stora utställningar i London, Paris, Brüssel och flera andra ställen, har säkerligen i likhet med mig funnit, att de äro till ringa nytta och att der finnes mycken humbug. Men detta oaktadt anses man icke höra till den civiliserade världen, om man icke deltagar i dylika utställningar. Då vi nu kunna komma ifrån saken med en så liten summa som här har föreslagits och då det väl vore opassande för oss att icke uppträda i den blifvande utställningen i Köpenhamn, samt det synes mig orimligt att kasta hela bördan af kostnaderna härför på dem, som redan förut med stora uppoffringar deltagit i dylika utställningar, anhåller jag för min del få yrka bifall till hvad utskottet här föreslagit.

Herr Erickson i Bjersby: Som herrarne påminna sig, begärde Kongl. Maj:t i fjor 50,000 kronor för Sveriges deltagande i utställningen i Köpenhamn, hvilken begäran af Riksdagen afslogs. Värdet af de skäl, som då anfördes mot anslaget beviljande, har, såsom mig synes, sedan dess icke förringats och, återopande dessa skäl, kommer jag nu att rösta för afslag jemväl å statsutskottets nu föreliggande förslag om beviljande af 15,000 kronor för denna utställning.

För mig betyder summans storlek mindre än sjelfva saken, emedan jag anser anspråken på, att staten skall anslå medel till deltagande i än den ena än den andra utställningen, den må vara anordnad huru och hvar som helst, principiellt origtiga. Men skulle en utställning befinnas vara af den beskaffenhet, att den kan anses vara af behofvet påkallad, böra å andra sidan statsmedel för deltagande deri beviljas till för ändamålet erforderligt belopp. Utskottet yttrade nästlidet är, att dylika anslag icke heller borde beviljas förr än man vore säker på att allmänna opinionen uttalat sig därför. För min del vågar jag påstå, att allmänna opinionen icke är för detta anslag. Det skulle väl också se egendomligt ut, om Riksdagen, efter att nyligen hafva afslagit en begäran om anslag för detta ändamål, nu, utan att förhållandena i sjelfva verket ändrats, beviljade ett sådant, hvilket förfaringssätt skulle gifva stöd åt den numera icke ovanliga metoden att, om man icke når målet på ena vägen, söka nå det på en annan, ett förfaringssätt hvilket jag för min del icke vill befrämja. Dessutom hafva Riksdagen oåtspord för det ifrågavarande ändamålet redan lemnats 16,000 kronor från handels- och sjöfartsfonden. Äfven denna åtgärd, låt vara att den kan försvaras, synes mig anmärkningsvärd; ty om regeringen på sådant sätt med statens medel befrämjar ändamål, för hvilka Riksdagen ansett dylika medel ej böra anlitas, blifva Riksdagens beslut i anslagsfrågor temligen betydelselösa.

Jag yrkar afslag på utskottets hemställan i denna punkt.

Herr Lasse Jönsson: Jag kan icke såsom den förste talaren finna något opassande deri, om Riksdagen beslutar att icke bevilja dessa 15,000 kronor. Vi skola komma i håg, att vi erbjödo Danmark att deltaga i en skandinavisk utställning 1886, men då svarade Danmark liksom Norge nej. Således kan en utställning gå för sig utan att staten bidrager dertill. Till anordnande af en skandinavisk utställning i Stockholm begärde Kongl. Maj:t af 1885 års Riksdag 250,000 kronor, hvilket dock afslogs. Då vi sålunda afslagit allt bidrag till utställning i vårt eget land, kan det väl icke anses opassande att afslå bidrag till en sådan i ett främmande land. Äfven sistlidet är begärde Kongl. Maj:t 50,000 kronor för Sveriges deltagande i Köpenhamnsutställningen, men af de hushållningssällskap, som blifvit hörda, hade omkring hälften uttalat sig för och hälften emot Sveriges deltagande deri. Stockholms fabriksförening och jernkontorets fullmäktige yttrade sig jemväl emot saken. Då resonnerade statsutskottet som så, att det vore brist på opinion för denna utställning, och derförutan borde anslaget icke beviljas, och Riksdagen afslog äfven den gjorda framställningen. Nu vill jag fråga, om man kan anse, att den allmänna opinionen sedan dess ändrat sig i detta fall, så att man nu kan säga det vara opassande att afslå detta? För min del skulle jag anse mera opassande att nu bevilja anslaget, än om det skett i fjor. Det vore väl egendomligt, om vi nu skulle ändra åsigt, då förslaget kommit från enskilde motionärer, medan vi förut afslagit Kongl. Maj:ts framställning i ämnet. Den opinion, som tillkommit sedan i fjor, skulle bestå af de 803 utställarne, som anmält sig för deltagande i utställningen; men ser man efter hvilka desse äro, finner man att de utgöras till största delen af mindre jordbrukare och industriidkare, hvilka icke kunna anses vara någon opinion i jemförelse med det stora antal sådana som finnas i vårt land.

Huru jag än ser saken, kan jag sålunda icke annat än yrka afslag på utskottets hemställan.

Herr Peterson i Hasselstad: Då jag reserverat mig emot utskottets hemställan i denna punkt utan att dervid anföra något skäl för min afvikande åsigt, så vill jag nu angifva de skäl, som dervid ledt mig, nemligen att, såsom en ärad talare redan anfört, Riksdagen icke bör frångå sin sistlidet är vidhållna åsigt i frågan, då Riksdagen afslog Kongl. Maj:ts proposition om beviljande af 50,000 kronor för detta ändamål. Sedan dess har, såvidt jag kan finna, icke något inträffat, som nu kan föranleda bifall till motionärens förslag om beviljande af de här ifrågavarande 15,000 kronor. Hvad som inträffat är att 803 utställare anmält sig till expositionen. Om nu huri låge en allmän opinion, så vore det ju anledning att fästa afseende dervid. Men jag tror alls icke detta vara fallet. Den allmänna opinionen skulle säkert hafva funnit ett annat uttryck. De skäl, som förut åberopats emot detta anslag, qvarstå derför i min tanke oförändrade. Jernkontoret och Stockholms fabriksförening hafva vidhållit sin förut angifna åsigt samt funnit det vara att föredraga att söka anordna en utställning i Stockholm.

*Angående  
anslag för  
Sveriges del-  
tagande i en  
utställning i  
Köpenhamn.  
(Forts.)*

*Angående  
anslag för  
Sveriges del-  
tagande i en  
utställning i  
Köpenhamn.  
(Forts.)*

Att utställningen i fråga kostar oss mycket penningar utöfver dem, som här äro begärda, är för hvar och en bekant. Här har af motionären begärts 15,000 kronor till fyllande af de 67,200 kronor, som beräknats skola åtgå. Men manne icke Riksdagen äfven får betala hvad som ytterligare erfordras, om denna summa icke förslår. Jag är förvissad derom, att, i fall Riksdagen nu beviljar dessa 15,000 kronor, så får den också bevilja anslag till fyllande af den brist, som kan uppstå i beräknade kostnader, och dermed skydda utställarne, som för utställningen vidkänts stora uppoffringar, för ytterligare förluster. För öfrigt hafva redan nu ganska betydliga summor från statens sida kommit utställningen till del. Från handels- och sjöfartsfonden hafva lemnats 16,000 kronor och från exportföreningen 10,000 kronor, hvartill skulle komma dessa 15,000 kronor, och vi äro således snart uppe i samma belopp, som i fjor begärdes af Riksdagen. Det hade ju i så fall varit bättre att redan då antaga den kongl. propositionen.

På de skäl, jag sålunda i korthet andragit, har jag icke kunnat dela utskottets mening och yrkar därför afslag på dess förvarande hemställan.

Herr Petersson i Runtorp: Den här föreslagna summan till utställningen i Köpenhamn är verkligen så obetydlig, att jag icke skulle reserverat mig emot utskottets hemställan eller ens talat om saken, om jag kunde fatta att det ändamål, som dermed afses, kunde vinnas nu mera än i fjor, då Riksdagen afslog begärdt anslag för den ifrågavarande utställningen. Men jag hörde då så många industriidkare förklara, att dessa utställningar innebure så mycken humbug, att staten icke borde intressera sig därför, att jag, jemväl då frågan föreligger i sin nuvarande form, anser beviljande af dessa 15,000 kronor vara bortkastade penningar. Staten har icke släpt till så litet alltredan för ändamålet. Sammanlagda summan deraf skulle med de här ifrågasatta 15,000 kronor uppgå till 41,000 kronor. Såsom jag redan sagt, gäller frågan en så obetydlig summa, att jag ej skulle hafva något emot dess beviljande, om dermed något kunde vinnas, men jag tror, att dessa utställningar öfverlefvat sin tid. Jag anser det väl af största vikt, att landets produkter och industrialster blifva kända, men det kan tillgå på lämpligare sätt än medels dylika utställningar. Hvarför icke i stället för dessa provisoriska utställningsbyggnader anordna permanenta utställningar eller, såsom en talare föreslagit, handelsmuséer? Dessa blefve väl från början dyrbarare. Men i allt fall torde kostnaden för ett sådant icke i längden motsvara kostnaderna för dessa utställningar, med sina provisoriska, men det oaktadt ganska dyrbara byggnader. Med dylika handelsmuséer skulle man också hafva vida bättre tillfälle att taga noggrann kännedom såväl om beskaffenheten af det utställda som om huru prisen komme att ställa sig. Jag föreställer mig, att man för framtiden bör tillse, huruvida icke dylika permanenta utställningar böra efterträda de nuvarande s. k. industriutställningarne.

Jag har velat säga detta. Och ehuru jag finner, att Kam-

maren i dag är vid så godt lynne, att den bifaller snart sagdt allt som föreslås, så vill jag dock, för den händelse någon finnes, som uppfattar saken på samma sätt som jag, yrka afslag på utskottets hemställan i denna punkt, under uttalande af den förhoppning att vi i framtiden skola kunna anordna utställningar af mera nytta än den, hvarom här är fråga.

*Angående  
anslag för  
Sveriges del-  
tagande i en  
utställning i  
Köpenhamn.*  
(Forts.)

Herr Gibson: Måhända kan det synas egendomligt, att representanten från Norrköping och jag framkommit med föreliggande motion till denna Riksdag, sedan en Kongl. Maj:ts proposition i samma ämne blifvit vid majriksdagen sistlidet är afslagen, men jag är dock öfvertygad, att hvar och en, vid öfvervägande af motionens innehåll, skall finna densamma fullt berättigad. Det förnämsta skäl, jag har att åberopa, är den anslutning, som från skilda grupper af landets olika näringsgrenar egt rum till förmån för Sveriges deltagande i den nordiska landtbruks-, industri- och konstutställningen i Köpenhamn, de yrkanden, som från enahanda håll framkommit i syfte att få till stånd en nationel myndighet eller komité som omhändertog de svenska utställarnes angelägenheter, hvarom jag i min motion närmare omförmålt.

De principiella motståndarne till utställningar i allmänhet kunna väl invända, att man borde hafva hänvänt sig efter majriksdagens beslut till den danska utställningskommissionen. Men innebörden af en sådan invändning anser jag vara nedsättande för såväl den danska som den svenska nationalitetskänslan, i det att densamma förringar värdet af den inbjudning till fredlig täflan, som ingått till oss från ett angränsande land, på samma gång som den innefattar ett ringaktande af de svenska näringarne, derigenom att dessa förmenas rättigheten att uppträda under sitt eget lands färger.

Jag vill icke skrämma kammaren med någon omfattande skildring af betydelsen eller nyttan utaf utställningar i allmänhet, men jag kan likväl icke underlåta att omnämna att ofta återkommande, stora eller små, internationella eller inskränkt mellanfolkliga utställningar framkallat en likgiltighet, som står på gränsen att öfvergå till ett allmänt utdömande af dem. Men att fördöma utställningar såsom sådana, det är att icke tillräckligt samvetsgrant bedöma dem. Likasom man alltid måste pröfva hvarje sak för sig, bör man äfven bedöma hvarje utställningsfråga särskildt. Men jag vill på samma gång gerna gifva dem rätt, som anse att, helst under så tryckta tider som de närvarande, vi kunna hafva föga gagn af de större internationella utställningarne. Förhållandet med denna utställning är deremot annorlunda.

Våra förnämsta exportartiklar, som utlandet knappast kan undvara och som i väsentlig grad bestå af råvaror eller dem närstående produkter, sköta sig vanligen sjelfva och kunna icke skörda synnerligt gagn af en sådan täflan som denna; men för helfabrikatet och den mindre industrien är den danska marknaden af stor betydelse icke allenast till följd af sin närbelägenhet utan också derföre att den danska industrien i många hänseenden fått stå

*Angående  
anslag för  
Sveriges del-  
tagande i en  
utställning i  
Köpenhamn.*

(Forts.)

betydligt tillbaka, hvarföre, då Danmark äfven är ett mycket konsumerande land, dess import af industriartiklar är ganska betydlig. Under sådana förhållanden är den danska marknaden ingalunda oviktig för den svenska industrien, och en närmare anslutning till Danmark, i syfte att ernå ett lättare och mer omfattande handelsutbyte, skulle, så vidt jag kan döma, verka mera förmånligt för det svenska näringslivet än mången hittills upprättad handels-traktat. Om jag rätt bedömer stämningen i Danmark är denna nu mycket gynnsam och man borde icke försumma tillfället att tillgodogöra sig fördelen deraf. Sålunda hafva också de flesta svenska industri- och näringsidkarne uppfattat situationen och deraf kan förklaras deras allmänna och lifliga önskan att deltaga i ifrågavarande utställning icke blott såsom enskilda utställare utan äfven samlade i grupp, ur nationel synpunkt.

Det hade derföre varit ganska klandervärdt, om exportföreningen, som slutligen åtog sig att bilda och äfven bildade den utställningskomité, som handhafver angelägenheterna icke lyssnat till utställarnes uppmaningar utan öfverlemnat åt dessa att utom landets gränser söka den hjälp, som i detta hänseende är behöflig.

Den ärade talaren på jönköpingslänsbänken yttrade, att allmänna opinionen icke vore för detta anslag och åberopade till stöd härfor att endast 803 personer anmält sig vilja deltaga i utställningen. Samma anmärkning har äfven gjorts af några andra talare. Jag ber att få fästa uppmärksamheten derpå, att tiden för den temporära utställningen, det vill säga utställningen af kreatur, mejeriprodukter, trädgårdsalster m. m., utgår först den 1:sta april och att komiterade således ännu icke kunnat inhemta uppgift på det antal utställare, som deri komma att deltaga. Men all anledning finnes att tro, det antalet utställare särskildt i dessa grupper skall blifva ganska talrikt. Den allmänna opinionen är icke *emot* utan snarare *för* detta anslag. Anmälningstiden för den industriella afdelningen utgick den 30:de november. Sedan dess hafva för hvarje dag inkommit nya ansökningar om deltagande i utställningen, hvilka måst tillbakavisas. Härtill kommer, att den danska utställningskommissionen ansett behöfligt att två särskilda gånger öka utrymmet för den svenska afdelningen och icke desto mindre har utrymmet på denna afdelning måst inskränkas med 36 å 40 procent för utställarne. Vittnar detta om att allmänna opinionen är *emot* Sveriges deltagande i utställningen?

En ärad talare på kristianstadslänsbänken nämnde att hushållningssällskapen, fabriksföreningen och jernkontoret yttrat sig mot Sveriges deltagande i Köpenhamnsutställningen. Ja, hushållningsskapen hafva visserligen yttrat sig dels mot och dels för densamma, men herrarne känna nog litet hvar huru det går till inom hushållningssällskapen. Sådana angelägenheter handläggas, på förvaltningsutskottens sammanträden, och der kan man naturligtvis icke hafva så noga reda på industriidkarnes önskningsar. Går man deremot till hvarje enskild industriidkare, så skall man få ett helt annat svar än det negativa som vissa hushållningssällskaps förvaltningsutskott gifvit. Hvad fabriksföreningen åter

beträffar, så är det visserligen sant, att den förra året yttrade sig mot Köpenhamnsutställningen derför att den ansåg nyttigare att deltaga i de stora internationella utställningarne såsom till exempel den som skall ega rum i Paris 1889, der hufvudstadens fabriksidkare, minst af alla, lära kunna uteblifva, men vid ett möte, som fabriksföreningen för några dagar sedan hade, fattades ett motsatt beslut, enär der uttalades såsom en allmän mening att man ej borde deltaga i denna parisutställning. Fabriksföreningen har således icke kunnat rätt återgifva den allmänna opinionen. Beträffande jernkontoret har jag redan förut nämnt att dess delegare eller bruksegarne icke skulle kunna skörda synnerligt gagn af deltagandet i utställningen. Deras plats är deremot egentligen vid de stora internationella utställningarne.

Det har också af en talare yttrats, att det begärda anslaget icke skulle vara tillräckligt, och han frågade tillika hvem som skulle betala skilnaden. Med anledning häraf vill jag fästa uppmärksamheten derpå, att frågan nu gäller att lemna ett anslag till en enskild komité, med hvilken Riksdagen ej har något vidare att skaffa än att bevilja eller afslå det ifrågavarande anslaget. Derest regeringens förslag vid majriksdagen gått igenom, hade Riksdagen måst honorera de anspråk, som kunnat uppstå efter utställningens slut, om då hade yppats brist. Nu kan detta icke komma i fråga, ty nu gäller det endast att anslå ett bestämt belopp åt en enskild komité, visserligen en svensk komité, men till hvilken Riksdagen alls icke har någon skyldighet eller moralisk förpligtelse att lemna ytterligare anslag.

Man har äfven gifvit regeringen en liten släng derför att hon beviljat 16,000 kronor till utställningen. Jag vill då nämna, att exportföreningen, för att kunna konstituera komitén och betrygga i någon mån dess verksamhet, af egna medel beviljade 10,000 kronor under vilkor att regeringen lemnade 25,000 kronor. Men regeringen beviljade icke hela detta belopp utan endast 16,000 kronor. Och jag kan icke finna annat än att regeringen handlat fullkomligt rätt då hon beviljade beloppet utan hvilket ett allmännare deltagande i utställningen från svensk sida icke skulle kunnat avägring. Det är nu en ganska blygsam summa som begäres, men jag försäkrar att den skulle hafva blifvit icke obetydligt större, om icke vissa dryga kostnader, dem vi hoppades kunna undvika, uteslutits från beräkningen. För deras gäldande återstår endast att repliera på de redan förut ganska hårdt anlitade utställarne och på den enskilda välviljan och intresset som redan bidragit med en kontant summa af 30,000 kronor.

Denna kammare har förut många gånger försäkrat att den i likhet med majoriteten af svenska folket genomandas af en liffig åstundan att höja de svenska näringarne och härtill gifves nu ett tillfälle då den svenska näringsidkarens produkter välkomnas af ett för dem vänligt stämdt broderland. I öfvertygelse, herr talman, att kammaren icke skall afslå denna billiga begäran, yrkar jag bifall till utskottets förslag.

*Angående  
anslag för  
Sveriges del-  
tagande i en  
utställning i  
Köpenhamn.  
(Forts.)*

*Angående  
anslag för  
Sveriges del-  
tagande i en  
utställning i  
Köpenhamn.*

(Forts.)

Herr Andersson från Malmö: Det ser nästan ut som om ett oblidt öde skulle hvila öfver dessa frågor, som röra anslag till industriutställningar. Såsom herrarne torde erinra sig, äskade regeringen af 1885 års Riksdag ett anslag af 200,000 kronor för anordnandet af en industri- och slöjdutställning här i Stockholm. Att frågan då föll, bör man kanske icke så mycket förundra sig öfver, eftersom en storslöjdens man, hvilken ju borde varit intresserad af att en dylik utställning kommit till stånd, i denna kammare uppträdde och talade emot förslaget. Vi hafva äfven i dag hört en industriens man säga, att det ligger mycken humbug i dylika utställningar och att de äro till föga nytta. Att den man, som vid 1885 års riksdag talade emot det begärda anslaget, hade en sådan individuel uppfattning om nyttan af industriutställningar — jag säger individuel uppfattning, emedan jag tror att den allmänna uppfattningen är en helt annan — torde kanske icke vara så mycket att undra öfver om det är sant hvad man sagt mig, att de alster han vid en föregående utställning exponerat, ej kunnat uthärda täflan med andra fabrikers tillverkning. Hade utställningen kommit till stånd, och han deltagit i densamma, skulle han möjligen åter lidit ett nederlag, och det var väl det han ej ville.

Förliden riksdag äskade regeringen ett belopp af 50,000 kronor att användas i och för Sveriges deltagande i den stora nordiska utställningen i Köpenhamn innevarande sommar. Denna begäran afslogs äfven af Riksdagen, hvilket väckte stort uppseende, åtminstone på den ort jag tillhör, äfvensom i vårt naboland Danmark, och man betraktade detta afslag nästan som ett fattigdomsbevis.

Vid denna riksdag är ifrågasatt, att staten skulle lemna ett litet bidrag af 15,000 kronor, på det att vi skulle kunna blifva i någon mån ordentligt representerade vid denna utställning. Huruvida utgången inom denna kammare kommer att blifva, är ganska svårt att förutsäga. Jag tycker emellertid att, då man erkänner, att vår industri gått tillbaka och att näringarne ligga nere, det är egendomligt att man i samma andetag vill neka att utgifva ett belopp af 15,000 kronor för att höja och göra vår industri känd. Jag trodde också, att det hörde till en förfluten tid att vilja bestrida dessa industriutställningars nytta. Den, som varit i tillfälle att besöka en sådan utställning, får väl ändå medgifva att ett sådant besök har en ganska stor nytta med sig icke blott i ekonomiskt, utan äfven i estetiskt och socialt hänseende. Den som besöker en större plats, der en större industri-, slöjd- och landbruksutställning är anordnad och der det förnämsta, som kan tillverkas, finnes samladt, får naturligtvis se ofantligt mycket, som han under det dagliga lifvet aldrig kommer i tillfälle att se, och det är icke nog med hvad han får se på sjelfva expositionen, utan alla större etablissement stå vanligen också vid ett sådant tillfälle öppna för den expositionsbesökande. Jag sjelf såsom boktryckare har icke haft så litet gagn af att besöka sådana expositioner. Det har äfven många gånger blifvit framhållet att ju mera folk kommer tillsammans för att utbyta varor, tankar och åsikter, ju mera



vinner civilisationen framsteg, och jag tror, att detta är en sanning, som ingen kan jäfva.

Jag skall med exempel söka visa att vårt land verkligen haft gagn af att deltaga i en sådan utställning. Många i denna kammar minnas nog, att för en del år tillbaka en ängare, jag tror den heter Blekinge, vid ett tillfälle rände upp på ett stenskar, så att fören blef alldeles hopklämd, liksom man kramar ihop ett pappersark, utan att någon bräcka kunde upptäckas i plåten. För kuriositetens skull och för att visa hvad den svenska plåten dugde till, skickade man denna stäf till verldsutställningen i London, och den väckte der ofantligt uppseende. För några år sedan träffade jag en engelsk ingenjör, som hade besökt denna utställning, och vi kommo att tala om det svenska jernets goda beskaffenhet. Ja, sade han, den bästa reklam ni kunde få för ert svenska jern, det var, då ni skickade den der stäffen till verldsexpositionen, ty der åstadkom den en utomordentligt stor uppmärksamhet.

En för boktryckerikonstens framgång i vårt land varmt nitälskande man påstod en gång att de stora verldsexpositionerna mäktigt bidragit till att höja denna konst äfven inom vårt land. På dessa expositioner, sade han, blef man i tillfälle att se hvar man kunde erhålla de bästa maskinerna, stilar, färger och öfriga materialier, samt på de stora tryckerierna i verldsstäderna se och göra sig underrättad om huru arbetet utfördes. Att häri ligger en sanning, torde ej kunna förnekas och hvad som absolut icke kan förnekas är att boktryckerikonsten inom Sverige för närvarande står på en point, hvarom man för 15 å 20 år sedan icke hade någon aning.

Om man nu antager, att de fleste, som komma att rösta emot detta förslag, tillhöra landsbygden, skulle man kunna tro, att dessa personer icke förstå att riktigt uppskatta värdet af dessa expositioner, att de anse dem icke vara till landtbrukets fördel utan blott till städernas. Jag för min del tror deremot, att de äro till lika stor fördel för landsbygdens invånare som för stadsborna. Då förra årets Riksdag afslog framställningen om beviljandet af de 50,000 kronor, som då begärdes för ifrågavarande ändamål, yttrade en af de största smörexportörerna i Malmö, »att detta var det mest befängda, som Riksdagen kunde göra». »Som vi veta», sade han, »har vårt smör en stor marknad i England. En stor del svenskt smör skickas emellertid först till Köpenhamn och det *bästa* af detsamma ompackas derstädes och går till England under *danska* märken. Sekundasmöret får behålla sin svenska packning och sitt svenska märke. Jag är öfvertygad om att, ifall en industri- och landtbruksutställning kommer till stånd i Köpenhamn, och vi deltaga i densamma, vårt svenska smör med heder skall täfla med det danska, och det kan hända att de engelsmän, som komma dit, kunde få en annan uppfattning om det svenska smöret än många af engelsmännen nu hafva.»

Man har fäst sig mycket vid den ekonomiska sidan af saken och sagt, att det är icke värdt att offra dessa 15,000 kronor för ett sådant ändamål som deltagandet i Köpenhamnsexpositionen.

*Angående  
anslag för  
Sveriges del-  
tagande i en  
utställning i  
Köpenhamn.  
(Forts.)*

*Angående  
anslag för  
Sveriges del-  
tagande i en  
utställning i  
Köpenhamn.*  
(Forts.)

Jag kan knappast förstå detta resonnement. Man anslår både 50,000 och 100,000 kronor för ändamål, som jag icke anser vara af det gagn för Sveriges industri, som en sådan utställning som den ifrågavarande måste blifva. Att man då talar på dessa 15,000 kronor kan jag icke fatta. Dessutom tror jag att beviljandet af detta anslag icke skall vålla svenska staten någon ekonomisk förlust, ty jag är öfvertygad om att persontrafiken på våra jernvägar under utställningen skall blifva så stor, att den ökade inkomsten deraf skall fullt uppväga detta anslag.

Mycket mera kunde vara att anföra såsom skäl för beviljande af det begärda anslaget, men jag skall ej dermed upptaga tiden, utan inskränka mig till att yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Swartling: Då min ärade medmotionär redan utförligt yttrat sig i ämnet, kunde jag nöja mig med att instänma med honom. Men då jag nu fått ordet skall jag något litet begagna mig deraf.

Jag ber då att först och främst få till statsutskottet frambära min tacksamhet för det välvilliga understöd, som motionen rönt. Redan det synes mig innebära ett godt tecken för sakens framgång.

Man kan ju tvista om den större eller mindre nyttan af utställningar, och för min del får jag säga att jag betvivlar, att vårt land verkligen kan hafva någon stor nytta af deltagandet i stora verldsutställningar, sådana som i Paris, London, Filadelfia, Wien o. d. Jag tror knappast att man deraf kan hafva ett gagn, som motsvarar de stora kostnaderna. Men enligt mitt förmenande kan man gerna för ögonblicket lemna denna fråga ur räkningen. Det är nemligen nu ej fråga om, huruvida utställningen skall komma till stånd eller icke, huruvida man bör deltaga deri eller icke, ty utställningen är en snart blifvande verklighet, och likaledes är det ett fullkomligt verkligt faktum, att en mängd svenska näringsidkare anmält sig till deltagande i denna utställning. Frågan kan således till sina dimensioner betydligt inskränkas och gäller egentligen blott, huruvida svenska Riksdagen bör understödja de svenska näringsidkarne med 15,000 kronor för att lindra kostnaderna för deltagandet i utställningen i Köpenhamn. För min del vågar jag hoppas, att Riksdagen kommer att så göra, ty många skäl tala derför.

Det förnämsta skäl man anført för afslag å den gjorda framställningen är att Riksdagen i fjor afslög en kongl. proposition om beviljande af 50,000 kronor för Sveriges officiella deltagande i utställningen. Det är väl sant, att denna fråga föll. Orsakerna dertill torde hafva varit många och deribland kanske åtskilliga, som ej voro så alldeles synliga. Hufvudskälet var emellertid, att man af de infordrade upplysningarna trodde sig vara berättigad antaga att föga sympati, om ens någon, funnes för utställningen. Nu hafva emellertid — och jag vill särskildt fästa talarens på Blekingebänken uppmärksamhet derpå — förhållandena ganska väsentligt förändrats sedan dess. Näringsidkarne hafva sjelfva

lagt i dagen ett mycket lifligt intresse för utställningen, och det var på deras initiativ som exportföreningen först tog saken om hand och bildade en komité för besörjandet af de med utställningen förbundna göromål. Mig synes således frågan hafva kommit i helt annat läge än vid förra riksdagen.

Vid förra riksdagen ansåg man icke olämpligt, att regeringen af tillgängliga medel skulle bevilja nödigt anslag för utställningen, och man gick så långt, att man till och med betraktade såsom ett skäl för afslag den omständigheten att regeringen hade sådana medel till sitt förfogande. Nu har jag åter hört såsom skäl för afslag å den *nu* föreliggande framställningen anföras den omständigheten, att regeringen lemnat dessa 16,000 kronor, och detta förundrar mig så mycket mer, som det förra året icke var en utan flere talare, som påpekade, att regeringen icke behöfde gå till Riksdagen för att begära medel, utan kunde sjelf lemna sådana. Jag för min del beklagar blott att regeringen nu icke varit litet frikostigare i detta anslag.

Det har talats om, att någon allmän opinion icke skulle finnas för utställningen. Jag vet icke hvad det talet i detta afseende betyder. Icke kan man väl här med opinion mena samma slags opinion, som rör politiska frågor. De, som här kunna bilda opinion, äro de, som sjelfva deltaga i utställningen, och jag tror en sådan opinion vara lagd i dagen, då så stort antal utställare anmält sig, och ännu en lång tid återstår för anmälningar till deltagande i utställningen af jordbruksprodukter, trädgårdsalster och mejeriprodukter. Man torde kunna antaga att antalet af utställare nu utgör öfver 1,000, och att antalet *icke* är litet bevisas äfven deraf, att det bestämda utrymmet icke på långt när motsvarat de anspråk, som på detsamma ställts.

Jag ber äfven få påpeka ett par misstag, som ett par ärade talare gjort sig skyldiga till, då de förmenat att regeringen lemnat för ifrågavarande ändamål jag tror ända till 41,000 kronor, eller åtminstone 26,000 kronor. De hafva dervid tagit med i beräkningen icke blott det af regeringen lemnade anslaget på 16,000 kronor utan jemväl exportföreningens bidrag på 10,000 kronor. Jag får dervid erinra att exportföreningen är af alldeles enskild natur, och att det är af enskilda medel, som detta bidrag lemnats. Således är det i verkligheten endast 16,000 kronor som regeringen lemnat.

En ärad talare på kalmarbänken, min gode graune herr Nils Petersen i Runtorp, tyckte, att summan var mycket obetydlig och sade att han gerna kunde vara med om att lemna den, om ändamålet dermed vunnes. I så fall torde han godhetsfullt lemna sitt bifall, ty jag kan försäkra honom att ändamålet vinnes. Det är nemligen blott fråga om att få en brist på 15,000 kronor fyld, och det ändamålet vinnes, om han och vi öfriga bifalla utskottets förslag.

Han sade också, att han ansåg det vara nyttigare att hafva permanenta utställningar. Jag tror att detta är en framtidsfråga, och jag ber få taga fasta på hans löfte om understöd, ifall denna sak en gång skulle komma före.

*Angående  
anslag för  
Sveriges del-  
tagande i en  
utställning i  
Köpenhamn.*

(Forts.)

Angående  
anslag för  
Sveriges del-  
tagande i en  
utställning i  
Köpenhamn.  
(Forts.)

Jag har visserligen många flera yttranden antecknade, men dels hafva andra upptagit dem till besvarande, dels torde det icke vara nödigt att besvara alla. Jag vill därför blott tillägga, att då jag tror, att inom Riksdagen och icke minst inom denna kammare ett stort och lefvande intresse för våra näringsars utveckling och förkofran förefinnes och detta intresse klart och tydligt kan läggas i dagen genom att bevilja detta anslag, så vågar jag också hoppas att kammaren skall bifalla utskottets förslag, hvartill jag, herr talman, ber få yrka bifall.

Häruti instämde herrar *Söderblom, Petersson i Hamra, Höglund, E. V. Carlson, Larsson från Upsala, Sandwall, Lilienberg, Bruce, Waldenström* från Gefle och *Brodin*.

Herr Danielson yttrade: Herr talman, mina herrar! Såsom herrarne finna af utskottets betänkande, har äfven jag med min röst understödt sjelfva saken eller det slut, hvartill utskottet kommit, men jag har trott, att man vid beviljandet af detta anslag, borde fästa ett vilkor, som jag anser utgöra en hufvudsaklig del af den nytta, som kan dragas af denna utställning, nemligen det vilkoret, att den komité, som skulle få dessa medel till sitt förfogande, skall vara skyldig att offentligen utgifva en berättelse öfver utställningen, så att den stora allmänheten skulle kunna få kännedom om de alster, som der förekomma. Jag har trott, att det vore så mycket mera skäl till något sådant vilkor, som det vid mindre utställningar, der staten icke uppträder med direkta bidrag eller förordnar kommissarier, icke brukar utgifvas någon berättelse som kommer till den stora allmänhetens kännedom. Hvad sjelfva saken beträffar, tror jag, att frågan nu är väsentligt annorlunda än i fjol. Jag har nemligen den uppfattning, att hvarför Riksdagen då afslog det af Kongl. Maj:t framställda förslaget, var att man icke gerna ville taga saken som en statsangelägenhet, utan hellre ville att frågan skulle komma så, som den nu kommer. Och särskildt för min ringa del yttrade jag, att jag gerna skulle se, att Kongl. Maj:t, om enskilda personer trädde tillsammans och bildade en utställningskomité, af tillgängliga medel anvisade ett understöd. Detta har också Kongl. Maj:t gjort, och jag tror, att Kongl. Maj:t gjort rätt deri. Jag kan icke annat än erkänna, att det nu gått åt det håll jag då antydde och det har varit det rätta hållet. Frågan är således i helt annat skede. Af utskottets motivering kan man se, att utskottet tydligt uttalat den uppfattning, att några vidare medel från staten icke må ifrågakomma. Nu kan det visserligen sägas, att detta yttrande i utskottsmotiveringen icke är bindande, och det är nog sant, men efter ett dylikt uttalande är det icke godt för enskilde eller Kongl. Maj:t att komma med en ny framställning i frågan. Vi äro således betryggade för farhågan, att det skall bli några efterräkningar vare sig å större eller mindre belopp.

Jag har genomsett statistiska uppgifter i detta fall och funnit att våra handelsförbindelser med Danmark äro rätt betydliga, och

jag finner deri ett skäl, hvarför man bör gifva detta understöd, så att Sverige der må kunna uppträda på ett värdigt sätt. En ärad talare på malmöbanken antydde att utställningen vore af intresse för vår mejerihandtering, och jag vill med anledning deraf erinra om att icke blott denna handtering är en ganska vigtig sak för oss landtbrukare, utan der förekomma på utställningen äfven andra landtmannaprodukter såsom utsädesfrö och utsädesspanmål. Derför tror jag, att äfven vi landtmän böra önska, att utställningen måtte blifva så fullständig som möjligt, och kan icke se, att vi böra undandraga oss att bifalla detta understöd, helst då det är så litet och begränsadt. Derför skulle jag vilja hemställa om och skulle gerna se, att kammaren måtte bifalla detta förslag, men skall dock hos herr talmannen anhålla om den ändring i klämman att deri komme att inflyta hvad jag i min reservation yrkat eller att svenska utställningskomitén åläggas afgifva och genom tryck offentliggöra berättelse öfver utställningen. Klämman skulle således komma att lyda på följande sätt: »att Riksdagen — med anledning af herrar Thams, Gibsons och Swartlings förevarande motioner — må, såsom bidrag till bestridande af kostnaderna för Sveriges deltagande i den nordiska industri-, landbruks- och konstutställningen i Köpenhamn innevarande år, på extra stat för år 1889 anvisa ett anslag af 15,000 kronor, att, på de villkor, att den svenska utställningskomitén åläggas afgifva och genom tryck offentliggöra berättelse öfver utställningen, och dem Kongl. Maj:t må finna skäligt bestämma, ställas till den svenska utställningskomiténs förfogande, med rätt tillika för Kongl. Maj:t att af omhänderhafvande medel redan under innevarande år förskjuta beloppet.»

Jag anhåller, herr talman, om proposition på detta och tror, att ett sådant villkor skulle vara mycket välbeträkt och gagnande för syftet med hela detta anslag. Jag vill ej uppehålla kammaren vidare i denna fråga, ty motionärerna och många andra hafva redan framhållit hvad som kan vara att säga, och därför yrkar jag bifall till sagda mitt förslag.

Herrar *Lund, De Laval, Vidström, Jakobson, Fredholm* och *Johansson* i Esset förenade sig med herr Danielson.

Herr Svanberg: Herr talman, mine herrar! Sedan jag i början af diskussionen om denna fråga hade ordet, har jag från de ärade ledamöter af statsutskottet, som reserverat sig mot beviljandet af ifrågavarande anslag, fått höra, att tiderna icke förändrat sig och att det således är alldeles olämpligt att nu bevilja anslaget, då man så nyligen som vid sista riksdagen afslog en sådan framställning, ehuru den då till och med kom från regeringen. Först och främst skall jag be att få fästa dessa herrars uppmärksamhet på, att tiderna hafva förändrat sig och det högst betydligt i detta fall. Jag kan med visshet upplysa derom, att det cirkulär, som senast utgått från Stockholms fabriks- och handtverksförening, kommit tillbaka från de flesta delar af landet med tillkännagivande, att man vore villig att efter bästa förmåga deltaga i ut-

*Angående  
anslag för  
Sveriges del-  
tagande i en  
utställning i  
Köpenhamn.  
(Forts.)*

Angående  
anslag för  
Sveriges del-  
tagande i en  
utställning i  
Köpenhamn.  
(Forts.)

ställningen, under uttalande af den förhoppning att det icke måtte blifva några andra kostnader dervid än de som alltid för utställarne blifva en följd af deltagandet i en sådan utställning. Således hafva i denna del tiderna mycket förändrat sig. De hafva äfven förändrat sig derigenom att frågan, såsom äfven herr Danielson sade, nu kommer just i sitt rätta skede. En sådan sak som denna bör nemligen, efter mitt förmenande, först omfattas af de enskilde och sedan skall regeringen gifva den det bistånd den anser den förtjena. Derjemte skall jag bedja att få fästa dessa herrarnes i statsutskottet uppmärksamhet på en sak, nemligen att det är en ganska stor skilnad mellan att begära i statsanslag 50,000 kronor och att endast anhålla om 15,000 kronor, ty det der talet om hvad exportföreningen gifvit kan väl icke drabba staten. Då jag förra gången hade ordet, tog jag mig friheten säga hvad jag hufvudsakligen tänkte om dessa utställningar, nemligen att dervid förekom mycken humbug, men jag vill be herrarne uppmärksamma, att dervid tänkte jag uteslutande på de industriella utställningarna. Humbugen ligger hufvudsakligen deri, att man visar sakerna sådana man nog kan prestera dem, men icke sådana som man vanligen vill göra dem. Men det är alldeles naturligt att för dem, som besöka utställningen, skall det alltid medföra såväl glädje som lärdom att beskåda dessa med den största omsorg utförda arbeten. Det är således nog, hvad jag ville hafva sagdt, mycken humbug, men der är äfven mycken lärdom att inhämta. Den talare hade derföre rätt, som sade att de förutvarande stora expositionerna varit för vår industri och kanske äfven för vårt jordbruk af ganska stor betydelse. En talare sade: hvem skall betala resten, om det blir brist? Den talarens uppmärksamhet ber jag få fästa derpå, hvad jag ock vet af egen erfarenhet, att då regeringen på senare tider beviljat något anslag till en utställning, den gjort det med det uttryckliga förbehåll att det gifna anslaget icke må öfverskridas, och jag har ingen anledning betvifla, att den nog kommer att göra så äfven med detta, om det blir beviljadt. Således är det en obefröjd fruktan, att någon efterräkning kommer till stånd. Slutligen får jag säga, att det kan vara beaktansvärdt hvad herr Danielson föreslog om att utställningens komiterade skulle afgifva en berättelse öfver hela utställningen. Jag tror dock, att de skulle i alla fall icke underlåta att göra det, ty, såsom herr Danielson vet, är största delen såväl af de bidrag, som redan blifvit gifna, som de hvilka härefter komma att utgå, lemnade af enskilde personer, och dessa skola ej underlåta att fordra en redogörelse för, huru de blifvit använda, liksom en berättelse öfver de särskilda delar af större intresse som på expositionen förekommit och som för en större allmänhet kan vara nyttigt att inhämta.

Herr vice talmannen Sven Nilsson: Man har såsom skäl mot utskottets förslag anført att Riksdagen förlidet år — särskildt denna kammare — afslog den framställning i ämnet, som då gjordes af regeringen. Jag behöfver väl icke fästa kammarens uppmärksamhet på, att frågan föreligger denna riksdag i väsentligt

annat skick än den gjorde föregående riksdag. Först och främst har den begärda summan blifvit nedsatt till 15,000 kronor i år, från 50,000 kronor. Och för det andra, och det är det viktigaste skälet, må framhållas, att staten icke här kommer att uppträda officiellt eller sätta en officiel prägel på utställningen. Det är nemligen här naturligtvis icke fråga om — såsom förhållandet skulle blifvit, om Sverige deltagit i utställningen på sätt frågan förelåg i fjol — att Sverige skall utsända kommissarier till utställningen och göra sitt deltagande i densamma högtidligare än saken fordrar. Herrarne torde således finna att det är en högst väsentlig skilnad emellan det sätt, på hvilket frågan nu föreligger, och det på hvilket den förelåg då. Jag tror äfven att de, som röstade mot förslaget förlidet år, kunna med godt samvete rösta för densamma nu. De upplysningar, som lemnades förra året af myndigheterna, voro nemligen i sjelfva verket af den beskaffenhet, att man kunde godt vara af den åsigten, att den allmänna meningen, särskildt bland industriidkarne, icke var för saken. Men om herrarne läsa utskottsbetänkandet, skola herrarne finna, att de upplysningar, som då meddelades utskottet, icke voro fullt exakta. Ty genom det intresse för saken, som industriidkarne sjelfva visat, är det ådagalagdt, att det icke fans så ringa intresse, som då uppgafs, utan att ett stort intresse för saken verkligen fans bland industriidkarne, och det är industriidkarne sjelfve, som nu kommit till Riksdagen med begäran om anslag. Många utaf statsutskottets ledamöter voro också af den meningen, att, såsom frågan nu förelåg, kunde de mycket väl och med godt samvete rösta för anslaget; och att de därför alldeles icke behöfde anses hafva vexlat åsigt i sjelfva saken.

Bland de skäl, som blifvit framställda mot utskottets förslag framhöll en talare, att vi nu icke skulle bevilja detta anslag, därför att man i Danmark för några år sedan icke för sin industri och sina jordbruksalster ville lemna något understöd till den utställning, som skulle hållas i Stockholm. Jag kan dock icke förstå hvad vi skulle befatta oss med hvad den danska Riksdagen i detta afseende beslutat, utan jag tycker att man i Danmark kan besluta för sig; och anse vi sedan detta anslag vara nyttigt för oss, så tror jag icke att vi skola rygga tillbaka för att bevilja densamma, äfven om Danmark förut icke ansett sig böra göra på samma sätt som vi nu.

En talare anmärkte att allmänna meningen i landet icke vore för att understödja denna utställning. Huru nu *allmänna* meningen kan vara i denna fråga, det tror jag emellertid icke att han vet, och jag vet det icke heller. Ty denna fråga har icke varit så på tal och är icke heller af en sådan vikt, att landets befolkning uttalat sig om densamma på ett sådant sätt, att man deraf kunnat höra, hurudan den allmänna meningen rörande den saken är. Men visst är, att om näringarne behöfva understöd, då är det under sådana tider som vi nu hafva, då man allmänt anser, att det råder betryck i landet; och om man skall gifva understöd, så bör det ske under sådana förhållanden, då den meningen är allmän, att ställ-

*Angående  
anslag för  
Sveriges del-  
tagande i en  
utställning i  
Köpenhamn.  
(Forts.)*

*Angående  
anslag för  
Sveriges del-  
tagande i en  
utställning i  
Köpenhamn.*  
(Forts.)

ningen är bekymmersam. Men är detta riktigt, så kan man icke lämpligare gifva ett sådant understöd än just nu, och på den grund föreställer jag mig, att den allmänna meningen i landet skulle vara för beviljandet af ett sådant anslag som det ifrågavarande. Man bör dervid komma i håg, att det gäller att göra den svenska industriens och det svenska jordbrukets alster kända icke endast för Danmark. Folk från alla delar af hela den civiliserade världen kommer antagligen att besöka denna utställning, och jag föreställer mig därför att, om Sverige kommer att uppträda på denna utställning på ett värdigt sätt, så skola dess alster blifva kända icke blott af sådana personer, som besöka utställningen från Sverige och Danmark, utan äfven från öfriga delar af Europa, ja, från hela den öfriga världen. Och tillika tror jag, att, om man på detta sätt kan komma att göra våra alster mera kända för dessa öfriga nationers medlemmar, som komma att besöka utställningen, så är en summa af 15,000 kronor en högst obetydlig summa i jämförelse med det gagn landet kan hafva deraf. Den indirekta vinst, som landet kommer att få af dessa 15,000 kronor, är så stor, att den många gånger väger upp den summa, som staten gifver på detta sätt.

Man säger emellertid att det icke är mer än 803 utställare, som anmält sig vilja deltaga i denna utställning. Det är sant. Men, såsom redan en talare framhållit, går anmälningstiden för utställare af landtbruksalster, såsom kreatur, mejeriprodukter och alster tillhörande trädgårdsafdelningen, spanmål och frö, icke ut förrän den 1 april; och jag vill nämna att den person, som i Kristianstads län har med dessa anmälningar att göra, hvilken person är anställd vid länets frökontrolleringsanstalt, påstår att ett mycket stort antal deltagare redan anmält sig, så att man kan vänta att, då tiden går till ända, antalet skall blifva högst betydligt. På grund af denna erfarenhet från Kristianstads län tror jag också att sådant skall äfven blifva förhållandet från andra län, eller att antalet deltagare skall blifva vida betydligare, än hvad man förut antagit skulle blifva fallet.

Den ledamoten af statsutskottet, hvilken såsom skäl, hvarför han motsatte sig förslaget, anförde, att han icke ville vara med om en sådan utställning, utan att han ville hafva en permanent utställning, vill jag svara att jag skulle hafva lust att se, om han, i händelse en dylik fråga komme å bane, skulle vilja vara med om att bevilja ett sådant anslag. Ty skall en sådan permanent utställning kunna avvägbringas, så skulle det blifva fråga om mycket mera än det här gäller, det skulle komma att röra sig om stora summor. Vid ett sådant fall kan man icke fordra att enskilda personer skulle kunna gå i land med att åtaga sig saken, ty det blefve som sagdt är mycket dyrt, utan att man skulle nödgas fordra understöd af Riksdagen. Men när den frågan kommer före, tror jag icke att han ville vara med om beviljandet af sådana summor.

Nu har man också hyst räddhåga för att detta anslag på 15,000 kronor icke skulle räcka till; utan man har befarat att, när Riksdagen en gång gifvit detta anslag, så skulle man också vara tvungen att fylla den brist, som möjligen kunde uppkomma. Men jag



ber i sådant hänseende att få fästa uppmärksamheten på den motivering, som finnes i utskottets betänkande. Denna motivering kommer att intagas i den skrifvelse, som, om frågan vinner Riksdagens bifall, kommer att afgå till Kongl. Maj:t; och i denna motivering står att »fråga icke kan uppstå om ytterligare bidrag, i fall befintliga tillgångar icke skulle blifva tillräckliga». Men då hemställer jag, om någon skall kunna tro det vara möjligt, att regeringen skall kunna gifva mer än den af Riksdagen anvisade summan. Nej, jag tror nog att regeringen är så försiktig, att hon icke kommer att inlåta sig på ett understöd, som hon vet att Riksdagen icke vill kännas vid.

Jag ber att få fästa herr Danielsons uppmärksamhet på, att om det vilkor, som han föreslog, toges in i förslaget till beslut, så skulle detta förorsaka en gemensam votering; och jag hemställer till honom, om han icke skulle vilja i den frågan, som jag tycker vara en smäsak, undvika att förorsaka en gemensam votering. Jag föreställer mig att de, som komma att syssla med utställningen och få dessa medel om händer, i alla fall skola gå herr Danielsons önskan till mötes. Det är ju nemligen vanligt, att berättelser öfver dylika utställningar uppgöras af enskilda personer, och det enklaste vore därför att inköpa några exemplar af en sådan berättelse för att utdelas till dem, som vore intresserade af att veta, huru det tillgått på utställningen. Men skulle det åligga komiterade att föranstalta om uppgörande af en sådan redogörelse för utställningens gång, så tror jag att dertill skulle alla de 15,000 kronorna komma att åtgå, och då hade man icke vunnit något annat än denna berättelse öfver utställningen, men ingenting gjort i sjelfva saken. För öfrigt skulle jag icke hafva motsatt mig detta af herr Danielson föreslagna tillägg, om icke Första Kammaren redan bifallit utskottets förslag. Men då Första Kammaren redan tagit detta förslag utan det af herr Danielson gjorda tillägget, så skulle jag vilja hemställa till honom, att kan icke måtte hålla på sitt förslag, utan att vi skola slippa ifrån en gemensam votering rörande denna fråga.

På grund af hvad jag anför, och då jag är öfvertygad om att motionärernas förslag är nyttigt icke blott för industrien utan äfven för jordbruket, skall jag anhålla om bifall till utskottets hemställan.

I detta yttrande instämde herrar *Svensson* i Rydaholm, *Nilsson* från Lidköping och *Jönsson* i Mårarp.

Herr Herslow anförde: Herr talman! Jag tror att vi böra se denna sak ofantligt enkelt. Jag bekänner att icke heller jag är någon entusiast för dessa stora expositioner. Jag anser väl, att, då de började företagas, de gjorde mycket godt och att de gifvit en stark impuls både åt den europeiska industrien och åt det europeiska varubytet. Men då jag anser dessa första utställningar verkligen hafva haft nytta med sig, är jag å andra sidan öfvertygad att, hvarje efterföljande utställning haft mindre betydelse än den föregående. Jag kan således erkänna, att jag väl begrep och äfven gillade, att kammaren i fjor icke beviljade de 50,000 kronor,

*Angående  
anslag för  
Sveriges del-  
tagande i en  
utställning i  
Köpenhamn.  
(Forts.)*

*Angående  
anslag för  
Sveriges del-  
tagande i en  
utställning i  
Köpenhamn.*  
(Forts.)

som då af regeringen äskades. Saken är den, att jag icke tycker om att staten utöfvar något tryck eller ens någon lockelse för att få industriidkarne att göra de mycket betydande uppoffringar, som hvar och en, som har med industrien att göra, vet vara förbundna med ett deltagande i en utställning. Men då det nu visat sig, att de enskilda industriidkarne och industrien i allmänhet sjelfva hafva lust och vilja att göra dessa uppoffringar, så är det statens skyldighet att göra hvad den kan, att icke denna deras sträfvan må varda dem alldeles för tung. Jag kan konstatera det stora och mycket varma intresse, som är rådande nere hos oss i afseende på utställningen. Man arbetar der med iver för nästan alla områden för att kunna med heder uppträda på densamma. Särskildt kan jag konstatera, att våra jordbrukare gripit sig an för att dess alster må kunna framstå på ett sätt, som jag tror skall blifva ganska stortadt. Detta särskilda intresse hos landtbrukarne har sin rimliga förklaring. Danmark är nemligen framför allt ett landbruksidkande land; dess industri står som bekant icke högt. Skall då Danmark kunna till sin exposition draga en mängd besökande från det öfriga Europa, skall det vara sådana personer, som vilja se hvad danskt landbruk kan prestera, personer som vilja på platsen taga reda på huru det skötes och huru det kan taga sig ut, detta landbruk, i ett land som Danmark, hvilket i mycket gäller som ett mönsterland i fråga om jordbruket. Och det är på denna täflingsplats, som vi nere i Skåne vilja ådagalägga hvad också vi kunna; vårt jordbruk och vår ladugårdsskötsel skola der visa upp hvad Sverige kan göra. Och när vi mäta vår produktion inför Europas ögon med hvad Danmark kan åstadkomma i den vägen, vilja vi göra det om möjligt under eget tak, så att vi icke må blandas bort med de öfriga. Vi vilja visa att det svenska jordbruket och den svenska ladugårdsskötseln förtjena att bära sitt eget namn, och vi önska att dessa vårt lands näringsgrenar på denna utställning skola häfda sin sjelfständighet. Under sådana omständigheter och i detta syfte anser jag det vara mycket riktigt, att Riksdagens kamrar nu göra hvad de kunna, i synnerhet som det här icke är fråga om ett större belopp än 15,000 kronor. Jag kan väl finna, att man känner sig tveksam, då det är fråga, huruvida man skall deltaga i en utställning eller icke; men nu hafva vi ju redan kommit derhän, att vi tagit denna affär i båten, och därför måste vi också ro den i land. Då det således är en afgjord sak att vi skola uppträda der, låtom oss då äfven göra det så, att det sker med heder och så, att vi dervid icke sätta någon fläck på vår nationalära. Vi hafva skyldighet att se till, att våra industriidkare blifva i tillfälle att på utställningen med heder fylla sina platser, och det är därför jag är med om detta anslag, oaktadt jag icke hyser alltför stora illusioner om utställningens nytta.

Orsaken, hvarför jag begärde ordet, var emellertid närmast den framställning, som i denna fråga nyss gjordes af herr Danielson, nemligen, att Riksdagen skulle såsom vilkor för anslagets beviljande föreskrifva, att den svenska utställningskomitén skulle åläggas afgifva och genom tryck offentliggöra berättelse öfver ut-

ställningen. Jag föreställer mig, att den komité, som tager saken om hand, också utan särskildt vilkor för anslagets erhållande i något slags form kommer att afgifva en berättelse. Jag hemställer då till kammaren och till motionären sjelf, om detta vilkor är så viktigt, att vi för detsamma skulle behöfva sätta i gång en så vidlyftig apparat som en gemensam votering. Då nu dessutom det begärda anslaget icke är större, än hvad det är, och kostnaderna för tryckning af en storartad redogörelse äro ganska stora, vore ett dylikt vilkors utfästande kanske detsamma som att med ena handen plocka bort en god del af hvad man gifvit med den andra. Slutligen ber jag få påpeka, att ett sådant vilkor skulle sätta en mer officiel pregel på Riksdagens bidrag än vi önska gifva det. Säsom förhållandet nu är, är det blott fråga om ett understöd åt ett mera enskildt företag; saken har icke någon officiel pregel och bör heller icke hafva det.

Jag ber därför att få yrka bifall till utskottets förslag oförändradt.

Med herr Herslow förenade sig herrar *Lindmark, Rydin, Nyström, friherre Bonde, Bengtsson* i Gullåkra, *Nilsson* i Skärhus, *Dahn, Truedsson, Thestrup, Nilson* från Ystad, *Stockenberg, Lundberg, Andersson* i Hasselbol och *Kardell*.

Vidare anförde:

Herr Liss Ol. Larsson: I denna fråga behöfver jag icke yttra många ord till hvad som redan blifvit sagdt. Jag ber dock att mot den talare på malmöbänken, som först uppträdde, få nedlägga en protest deremot, att vi i flera föregående likartade fall begått dumheter samt gifvit oss fattigdomsbevis, då vi afslagit gjorda framställningar om beviljande af medel till sådana ändamål, som nu är i fråga. För min del var jag med om att rösta för afslag å det anslag, som förlidet år äskades för Sveriges deltagande uti utställningen i Köpenhamn, men nu är det ju helt andra förhållanden än då. Jag vill blott fästa uppmärksamheten på en sak i det fallet, som jag icke hört någon påpeka. Det sades af någon bland reservanterna, att om man nu beviljade detta anslag, så skulle detta vara ett så ytterst farligt prejudikat för den blifvande verdensutställningen i Paris. Jag får åter säga, att ett utaf motiven därför, att jag vill vara med om att bevilja detta anslag, är just tanken på den förestående utställningen derstädes. Vid de föregående utställningarna har Sverige uppträdt officiellt, och det har då fordrats ganska stora belopp för att uppträda på ett för svenska staten värdigt sätt. Jag tror därför att, om man går till väga på det sätt, som här föreslagits, nemligen att med anslaget lindra kostnaderna för de enskilde, som visa intresse för utställningen, har man gått den rätta vägen. Det ställes då icke så stora anspråk på vårt uppträdande på en sådan utställning, som om det skulle vara under statens hägn. Jag tror, att om för den blifvande utställningen i Paris man med åberopande af detta prejudikat

*Angående  
anslag för  
Sveriges del-  
tagande i en  
utställning i  
Köpenhamn.  
(Forts.)*

*Angående  
anslag för  
Sveriges del-  
tagande i en  
utställning i  
Köpenhamn.  
(Forts.)*

begär understöd, man icke skall motsätta sig det; åtminstone vill jag då vara med om att bevilja detta, ty jag anser, att man i det hänseendet då slagit in på den rätta vägen för dylika anslags beviljande. I stället för att således klandra denna princip anser jag, att det vore mycket riktigt att den äfven framdeles finge följas.

Frågan om huruvida utställningskomitén skulle åläggas att afgifva tryckta berättelser eller icke fäster jag litet afseende vid. Hade detta vilkor intagits i utskottets förslag, hade jag icke uppträdt deremot, emedan jag anser ett sådant vilkor vara utan vikt, ty de enskilda personer och industriidkare, som lemna bidrag till expositionen, lära väl också bäst vara i tillfälle att bedöma, om och på hvad sätt en dylik berättelse bör uppgöras. Man kan tryggt öfverlemnna detta åt dem, utan att Riksdagen behöfver besluta något derom. Dessutom skulle det icke vara möjligt att föreskrifva, huru en sådan berättelse skulle vara beskaffad. Icke kan man af denna begära, att den skall vara så omfattande, att äfven personer, som icke besökt utställningen, skulle kunna få fullständig inblick i hvad som på utställningen förekommit.

För min del tror jag därför, att kammaren kan bifalla utskottets förslag oförändradt, hvarför jag också yrkar bifall till detsamma.

Herr Carl Ifvarsson: Jag har icke många ord att säga. Det första, man bör göra sig reda för då det är fråga om beviljande af anslag af denna beskaffenhet, är, om det finnes sådan utsigt för att industriidkarne i allmänhet vilja deltaga i utställningen, att man kan hoppas, att landet kan uppträda på ett för detsamma värdigt sätt. Om detta är fallet bör väl ingen se på, om det är 20-, 30- eller 50,000 kronor, som erfordras härför. Kan det det deremot icke, så är det riktigt att äfven bevilja ett litet anslag. Min tanke är därför, att, hade industriidkarne visat tillräckligt intresse för utställningen förlidet år, hade både utskottet och Riksdagen då äfven bifallit det anslag, som då var i fråga, men detta visade de icke, utan det var de sjelfva, som uppträdde mot det dåvarande förslaget. Nu har saken emellertid förändrats. Jag har nemligen under diskussionen i afton hört, att det finnes många industriidkare, som äro lifvade för saken, så att man kan antaga, att landet därför denna gång blir representeradt på ett någorlunda värdigt sätt. Under sådana omständigheter anser jag, att 15,000 kronor äro en bagatell och ingenting att tala om, hvarför vi också böra bevilja detta belopp, men jag anser deremot, att det icke är lämpligt att göra något tillägg till hvad utskottet föreslagit, i synnerhet som Första Kammaren bifallit detsamma, ty utom det att man i så fall skulle få en gemensam votering i frågan, skulle man derigenom sätta en mera officiel pregel på anslaget, hvilket man efter mitt förmenande ej nu bör göra. Medlen skulle dessutom må hända då helt och hållet åtgå till utgifvandet af den ifrågasatta berättelsen.

Jag hemställer därför, att kammaren måtte bifalla utskottets förslag oförändradt, utan något vilkor.

Herr Danielson: Jag vill i korthet bemöta de invändningar, som blifvit gjorda mot mitt förslag. Det är, enligt min mening, icke välbetänkt att utan alla vilkor lemna ett anslag af denna beskaffenhet. Man må säga hvad man vill, så är det dock 31,000 kronor, som af allmänna medel skola anslås till denna sak, och vid sådant förhållande har allmänheten rätt att vänta någon valuta. Jag är öfvertygad om, att det skulle vara till gagn för allmänheten, att en sådan berättelse trycktes, så att hushållningssällskapen och enskilda intresserade personer kunde requirera densamma, med ett ord att den kom till allmänhetens kännedom. Det förundrar mig, att herrarne icke vilja vara med om detta, och att bidraget härigenom skulle kunna få en mera officiel pregel, det kan jag ej förstå. Icke heller kan jag finna att kostnaden för utgifvande af en sådan berättelse, som jag ifrågasatt, skulle blifva så stor. Jag hade för öfrigt icke tänkt mig någon fullständig och dyrbar berättelse, som t. ex. den, som lemnades efter utställningen i Filadelfia, der tryckta placher och kartor förekommo; detta afses icke i mitt förslag, utan endast en berättelse om sådant, som komitén kunde anse vara af vigt och lämpligen böra komma till allmänhetens kännedom. Det är en sådan berättelse jag ville att vi skulle få, så att vi icke vore hänvisade till spridda tidningsartiklar och deri förekommande uppgifter, hvilka man icke så noga tager vara på. Man har skrämt upp oss med talet om gemensam votering, men något sådant kommer sannolikt icke i fråga, ty utskottet bör, enligt min mening, kunna sammanjemka kamrarnes beslut i denna fråga, och jag är säker på, att man skall finna tillmötesgående i detta fall. Af de skäl, jag anført, tror jag, att mitt förslag, om det går igenom, skall blifva gagnande och icke förorsaka några öfverdrifna kostnader, kanske på sin höjd ett par tusen kronor. Här har blifvit sagdt, att komitén är skyldig att redovisa de medel, den fått om händer, men detta är ju en helt annan sak än att afgifva en berättelse öfver vissa betydande utställningsföremål. Jag tror det vara i allmänhetens välförstådda intresse och icke så oklokt i sak, att man gjorde detta tillägg till förslaget, och jag vidhåller därför mitt yrkande.

*Angående  
anslag för  
Sveriges del-  
tagande i en  
utställning i  
Köpenhamn.  
(Forts.)*

Herr Lyttkens: Då kammaren under 25:te och 26:te punkterna i statsutskottets utlåtande anvisat 5,000 kronor till allmänna landtbruksmöten och 10,000 kronor till prisbelöningar vid sådana möten, så vill jag i egenskap af landtbrukare icke sätta mig emot att 15,000 kronor användas till fördel för näringarna och industrien. Enligt min åsigt vore det oklokt att söka lägga hinder i vägen för dessa att blifva på ett värdigt sätt representerade. Då jag begärde ordet, var anledningen den, att jag ville fråga herr Danielson, huruvida han ansåg sitt förslag vara af sådan betydelse och att det skulle medföra sådan nytta, att han icke vill afstå derifrån. Om hans förslag skulle blifva till verkligt gagn, så vore det måhända nödvändigt att använda minst en sakkunnig person för hvarje branche inom utställningen, och det vore kanske ändå icke möjligt att få berättelsen fullt tillfredsställande, men kostnaden

*Angående  
anslag för  
Sveriges del-  
tagande i en  
utställning i  
Köpenhamn.*  
(Forts.)

för ett sådant uppdrags fullgörande skulle blifva så stor, att största delen af de 15,000 kronorna åtginge ensamt för berättelsen. Det är af dessa skäl jag ber att få yrka afslag på herr Danielsons framställning och bifall till utskottets förslag utan alla vilkor.

Chefen för civildepartementet, herr statsrådet von Krusenstjerna: Herr talman! Då ett par talare under diskussionen yttrat, att det skulle vara egendomligt handladt mot regeringen, om Riksdagen, som förra året afslog Kongl. Maj:ts proposition i ämnet, nu bifölle enskilda motioner i samma syfte, så ber jag att få förklara, att för mig är *saken* allt, och att således, då jag tror på nyttan af att våra näringar blifva representerade vid utställningen i Köpenhamn, jag icke kan annat än med tillfredsställelse helsa Riksdagens beslut om anvisande af medel dertill, detta må nu hafva tillkommit på grund af vare sig civilministerns framställning eller herrar Gibsons och Swartlings motioner.

Härmed förklarades öfverläggningen slutad. Efter det herr talmannen till proposition upptagit hvart och ett af de tre framtälda yrkandena, blef utskottets hemställan af kammaren bifallen.

*Punkterna 35 och 36.*

Biföllos.

*Punkten 37.*

*Angående  
anslag till  
statens jern-  
vägstrafik.*

I fråga om anslag till statens jernvägstrafik hade Kongl. Maj:t föreslagit, bland annat, att Riksdagen måtte för år 1889 anslå å riksstatens sjetta hufvudtitel *till utförande af nya bygnader och anläggningar vid statens jernvägstrafik* 350,000 kronor, deraf, enligt hvad af vederbörande statsrådsprotokoll inhemtades, ett belopp af 150,000 kronor var afsedt till påbörjande af stationens i Malmö utvidgning.

De arbeten, som i sistnämnda afseende ansetts erforderliga, voro: anläggning af ett nytt godsmagasin, jemte expeditionsbyggnad för ankommande och afgående gods, med tillhörande lastkajer i vestra delen af det mellan Oskars- och Carlsgatorna belägna området;

utläggning af ett till detta magasin ledande spårssystem, utgående från en punkt af det i Oskarsgatan redan befintliga spårssystemet;

borttagande af den gamla banhallen vid det nuvarande stationshuset och uppförande af ny banhall öfver fyra spår och tre plattformar, anslutande sig så väl till det gamla stationshuset, hvilket borde bibehållas för den afgående persontrafiken, som till en ny expeditionsbyggnad, uppförd vid den utvidgade Östra Kajgatan, tvärs för banhallen och inrymmande lokaler för den ankommande persontrafikens behof, post och telegraf samt i de öfra våningarna tjänstebostäder;

anordning af särskilda spår för persontrafiken i omedelbar fortsättning af statsbanans och Billesholmsbanans spår från Arlöfs station fram till personstationen; och

förändring af nuvarande godsmagasinet till vagnbod;

hvarjemte planen angäfve, huru spår framdeles skulle ledas från godstrafikspåren i närheten af vaktstugan n:o 801 till de norra hamnkajerna, i den mån de nu pågående utfyllningarna och hamnanläggningarna blefve fullbordade, och en omedelbar förbindelse derigenom åstadkommas mellan jernvägsrörelsen och sjöfarten.

*Angående  
anslag till  
statens jern-  
vägstrafik.  
(Forts.)*

Under *mom. a* af förevarande punkt hemstälde nu utskottet, att Riksdagen måtte för år 1889 anvisa till utförande af nya byggnader och anläggningar vid statens jernvägstrafik 300,000 kronor, deraf till påbörjande af Malmö stations utvidgning 150,000 kronor, dock med vilkor att sistnämnda medel icke så användes, att uppförande af nytt stationshus och ny banhall deraf föranleddes.

Efter uppläsande häraf anförde:

Chefen för civildepartementet, herr statsrådet von Krusenstjerna: Herr talman! Kongl. Maj:t har till påbörjande af Malmö jernvägsstations utvidgande för år 1889 äskat ett anslag af 150,000 kronor. Statsutskottet har enhälligt förklarat en sådan utvidgning vara nödvändig, och att medel redan nu af Riksdagen borde beviljas för påbörjande af det ifrågasatta arbetet, och utskottet har äfven tillstyrkt det af Kongl. Maj:t äskade anslagsbeloppet, men utskottet har dervid fäst ett vilkor af den beskaffenhet, att jag befarar, att derigenom hela saken kan gå om intet.

Som kammaren eller åtminstone en del af kammarens ledamöter veta, är Malmö jernvägsstation anlagd på en landtunga, som på södra sidan begränsas af en kanal och på norra sidan begränsas eller rättare begränsades af hafvet. Genom de betydliga hamnarbeten, hvilka under senare tider blifvit utförda, har nemligen strandlinien norr om stationens gräns utflyttats, och stora vidder fast mark erhållits. För närvarande äro anordningarna vid Malmö jernvägsstation sådana, att stationshuset och godsmagasinet äro förlagda söder om hufvudspåren i närheten af hvarandra, att spårsystemet redan är så otillräckligt för trafiken på statsbanan, att det medför våda vid vexlingen och uppenbarligen blifver alldeles otillräckligt, derest, såsom dels redan skett, dels är afsedt, Malmö—Billesholms- och Malmö—Tomelilla-banornas trafik inledes på stationen, samt att för förbindelsen med hamnen några direkta sidospår från stationen icke finnas, utan godsvagnarne måste föras öfver vändskifva och sedan med handkraft eller på annat sätt skjutas till lastageplatsen. Trafikstyrelsen har nu föreslagit att betydligt utvidga stationen genom att förvärfa Malmö stad tillhörig, genom utfyllningar vunnen mark på norra sidan om densamma, att öka spårsystemet, så att såväl statens tåg kunde med lätthet ordnas som de begge enskilda banornas trafik der kunde intagas; att flytta

*Angående  
anslag till  
statens jern-  
vägstrafik.*  
(Forts.)

godsrörelsen till hamnens närhet genom att förlägga godsmagasinet på norra sidan om stationen och utlägga sidospår, hvarigenom det nuvarande spårsystemet komme att sättas i direkt förbindelse med hamnen, samt att tillgodose den ökade persontrafiken genom att uppföra ett nytt stationshus för ankommande resande i vinkel mot det redan befintliga och genom anläggande af en ny banhall. Det är således ganska storartade arbeten, som äro ifrågasatta, men för hvar och en, som känner trafikens fordringar, kan det icke vara oväntadt. Ser man t. ex. på utlandets större jernvägsstationer, så skall man snart finna, att, oaktadt dessa vid byggandet tilltagits tillräckligt stora, de dock efter ganska kort tid måst ombyggas. Man behöfver blott tänka på Köpenhamn. Der byggdes från början en ganska stor jernvägsstation; för 15 eller 16 år sedan ombyggdes denna för en kostnad af fyra till fem millioner kronor, och redan nu är ifrågasatt en genomgripande förändring af stationen, som skulle medföra utgifter till belopp af femton till sexton millioner kronor.

Utskottet är nu med om att öka så väl stationsområdet som spårsystemet, men utskottet hyser betänkligheter särskildt beträffande stationshuset och banhallen, ty utskottet erinrar om kostnaden och antager, att den icke skulle motsvaras af nyttan. Det är därför utskottet föreslagit det af mig nyss antydda vilkoret, att medlen icke finge så användas, att uppförande af nytt stationshus och banhall deraf föranledes. Dessa af Kongl. Maj:t äskade och af utskottet tillstyrkta medel, 150,000 kronor, äro, som kammaren torde finna, afsedda för utvidgande af spårsystemet, och första åtgärden, som härför skall vidtagas, är markens förvärfvande. Härom skall aftal träffas med Malmö stad, och detta är så mycket mera brådskande, som staden icke längre än till sommaren detta år är bunden vid sitt anbud till trafikstyrelsen. Detta anbud innefattar, att Malmö stad skulle afstå det behöfliga området, 450,000 qvadratfot — som efter ett pris af endast 66 öre qvadratfoten motsvarar ett värde af ej mindre än 300,000 kronor — utan annan utgift för staten än erläggande för en gång af ett belopp af 15,000 kronor såsom ersättning för våghusets flyttning. Jag tager nu icke i beräkning den arrendeavgift af 6,000 kronor, som årligen skulle erläggas till hamnkassan, ty Malmö—Billesholms-banan skulle enligt öfverenskommelse vidkännas denna utgift. Men man kan väl förstå, att Malmö stad icke gjort ett så förmånligt anbud blott för nöjet att göra uppoffringar för staten, utan därför, att Malmö stad beräknar att genom de ifrågasatta anordningarna komma i åtnjutande af indirekta fördelar, som motsvara uppoffringen. Dessa fördelar äro, att godsrörelsen förlägges till hamnens närhet, att persontrafiken bättre blir tillgodosedd genom det nya stationshuset och banhallen, och att Malmö—Billesholms-jernvägens intressen blifva tillgodosedda derigenom, att stationen ordnas för mottagande af denna bana. Trafikstyrelsen har framlagt sin plan för Malmö stadsfullmäktige, och det är först efter granskning af denna plan, som staden gjort sitt anbud. Om nu trafikstyrelsen icke har att erbjuda Malmö stad något annat än godsrörelsens förflyttning till hamnens närhet, men icke kan lemna visshet eller säkerhet för



att de andra af staden åsyftade fördelarne skola vinnas, hvad inträffar då? Förmodligen att Malmö stad förklarar, att den då icke längre står fast vid sitt anbud, och detta är så mycket mer antagligt, som det finnes en annan konkurrent till samma områden, som statens jernvägstrafik behöfver, nemligen Malmö—Billesholmsbanan, som äfven gjort framställning till Malmö stad att få dem för att, derest icke stambanans station ordnas så, att den kan mottaga denna bana, få utrymme för sin station och förbindelse med hamnen. Nu är Malmö—Billesholmsbanan, kan man säga, detsamma som Malmö stad, ty staden, som tecknat en half million deruti, är dess största aktieegare, hvarjemte äfven enskilda personer inom staden ingått i banan för ganska betydliga belopp, och om nu Malmö—Billesholmsbanan får dessa områden, är icke blott för närvarande utan för all framtid tillfället förloradt för staten att utvidga sin station just åt det håll, der utvidgningen med nödvändighet betingas af den ständigt växande trafiken och särskildt förbindelsen med kontinenten. Riskan af utskottets vilkor är således, att tillfället till utvidgande af stationen går om intet.

Utskottet anmärker i fråga om banhallen och stationshuset, att kostnaden är stor, och tänker sig en ändrad anordning möjlig. Banhallen betingas emellertid af det fjerde spåret, som skulle ledas in dit, men, säger utskottet: detta spår tro vi ej vara alldeles nödvändigt. Spåret erfordras emellertid både för stambanans egen mycket ökade trafik, men framför allt nödvändiggöres det, enligt hvad alla verkligt sakkunnige för mig vitsordat, af Malmö—Billesholmsbanans intagande på stationens område, ty då måste ett fjerde spår anordnas i banhallen, för att med denna bana afgående och ankommande resande der må kunna på- och afstiga. Detta spår förutsätter också en plattform, hvilken måste ligga inom banhallen, så att icke under sådan väderlek, som till exempel nu, dessa passagerare skola utsättas för snö och andra olägenheter.

Med afseende å det nya stationshuset förutsätter utskottet, att man i stället för att, såsom planen utvisar, lägga det i vinkel mot det nuvarande, skulle kunna lägga det i förlängningen af det gamla stationshuset. Den ekonomiska vinsten af en sådan förändring i planen blefve väl icke annat, än att en gafvel skulle kunna blifva gemensam för båda stationshusen, men vid denna förändring vunnnes icke det syfte, som Malmö stad med afseende å passageraretrafiken framhållit, eller att ankommande passagerare skulle befrias från nödvändigheten att, då de skola begifva sig från sina vagnar, gå öfver spåren, hvilket, då möjligen andra tåg kunna samtidigt inkomma, kan vara förenadt med fara. Derför bör det nya stationshuset läggas i vinkel mot det gamla, så att der framför kan anordnas en förbindelse mellan de särskilda plattformarna, så att passagerare kunna af- och påstiga utan att behöfva gå öfver något spår.

Jag kan sålunda icke se annat, än att en ny banhall och ett nytt stationshus äro behöfliga. Kostnaden härför är af trafikstyrelsen beräknad till 514,000 kronor, och samtliga nya anordningar

*Angående  
anslag till  
statens jern-  
vägstrafik.  
(Forts.)*

*Angående  
anslag till  
statens jern-  
vägstrafik.  
(Forts.)*

vid Malmö station skola kosta tillsammans 900,000 kronor. Jag medgifver, att detta är ett betydligt belopp, men så vinnes ock genom den nya anordningen utomordentligt stora fördelar för trafiken och för öfrigt, äfven om hela det ifrågasatta beloppet, 900,000 kronor, skulle tagas i anspråk, så ställer sig i allt fall äfven i ekonomiskt hänseende saken fördelaktig för staten. För dessa 900,000 kronor erhåller man mark, hvars värde, lågt beräknad, utgör 300,000 kronor, och derjemte bereder man sig möjlighet att kunna taga in på stationen Malmö—Billesholms- och Malmö—Tomelilla-banorna, hvilka skola till trafikstyrelsen, för att styrelsen ombesörjer deras trafik, erlægga årliga afgifter, som tillsammans skulle uppgå till 30,000 kronor. Vidare genom att i det nya stationshuset inreda bostäder åt en del tjenstemän vid stationen och trafikpersonalen befrias man från nödvändigheten att åt dessa förhyra bostäder, en utgift som hittills uppgått till 5,700 kronor om året. Slutligen vinnes derigenom, att man icke året om behöfver sysselsätta ett vaxlingslokomotiv, hvilket nu kostat 5,200 kronor. Här äro vi uppe i en summa af 40,900 kronor, som man årligen dels vinner dels besparar, och derjemte förvärfvas mark till värde af 300,000 kronor. Äfven om kostnaden skulle uppgå till 900,000 kronor, ställer sig således det ekonomiska resultatet afgjort förmånligt. Men hvad nu denna summa beträffar, så tror jag nog, att man kan nedbringa den, om man så vill; jag lemnar dock derhän, om de åtgärder, man i sådant afseende skulle kunna vidtaga, verkligen vore lämpliga och förenade med sann sparsamhet.

Stationshuset är beräknadt att kosta 200,000 kronor, och jag nämnde, att andra och tredje våningarna deri äro afsedda att inrymma bostäder åt personalen vid stationen. Vill man nu icke detta, utan hellre bibehålla den nuvarande anordningen att förhyra bostäder åt tjenstemännen, så behöfvas icke andra och tredje våningarna, och då kan kostnaden för stationshuset enligt en beräkning, som jag erhållit af statens jernvägars arkitekt, nedbringas från 200,000 till 108,000 kronor.

Hvad banhallen angår, så är en ny sådan nödvändig i följd af ökad antal spår, jag vidhåller det, men det dyrbaraste vid en banhall är taket, och om man nu vill hafva i stället för detta dyrbara, solida tak endast skärmtak öfver plattformerna, så nedbringas kostnaden högst betydligt. Jag lemnar dock derhän, om det är en riktig åtgärd och förenadt med god hushållning att låta den dyrbara materielen, vagnar och dylikt, hvilka naturligtvis måste införas i banhallen långt före tågens afgang, huruvida det är lämpligt, säger jag, att låta den under en sådan årstid, som till exempel den nuvarande, stå ute under bar himmel hela natten. En utredning härom är jag emellertid fullt villig att låta anställa, och Riksdagen har sedan, när fortsatt anslag begäres, i sin hand att pröfva, huruvida någon nedsättning i byggnadskostnaden bör vidtagas. Men hvad jag anser mig böra fästa kammarens synnerliga uppmärksamhet på, det är vådan af att fatta ett sådant beslut, som utskottet föreslagit, ty konsekvensen deraf kan blifva, att Malmö stad frånträder sitt anbud, och då kommer möjligheten

att på ett med trafikens fordringar öfverensstämmande och äfven ekonomiskt förmånligt sätt vinna ett af trafikstyrelsen länge eftersträfvadt mål att för alltid försvinna. Detta har ock behjertats af medkammaren, der i dag på förmiddagen villkoret fallit, och kammaren beviljat det äskade beloppet utan vilkor, men med anhängan endast, att Kongl. Maj:t ville låta anställa en utredning, huruvida icke utan någon rubbning af det föreslagna spårsystemet en nedsättning i den betydliga kostnaden må kunna åvägbringas. En sådan anhållan är jag villig att acceptera.

Hvad slutligen beträffar den af utskottet vidtagna nedsättning af 50,000 kronor i det af Kongl. Maj:t äskade belopp af 200,000 kronor till öfriga byggnader vid statens jernvägstrafik, så tror jag verkligen, att trafikstyrelsen tilltagit detta belopp så lågt som möjligt. Om nu icke medlen beviljas, så blir följden blott, att några byggnader, som det varit önskligt att få uppförda i år, få uppskjutas till ett annat år. Någon oersättlig skada är icke skedd, om med behofvets tillfredsställande får anstå, men det kommer alltid tillbaka. Emellertid har i afseende härå icke någon ändring af utskottets förslag i Första Kammaren ifrågasatts, och jag vill därför icke heller här sätta detta i fråga.

Herr Petersson i Runtorp: Herr talman, mine herrar! Jag trodde icke, att ett bifall till utskottets förslag skulle möta motstånd från vare sig regeringens eller kammarens sida. Det talas här om, att det skulle blifva en förlust, om utskottets förslag antoges, men det kan jag icke finna, ty utskottet har velat anvisa så mycket medel, att allt, som är närmast af nöden, kan åstadkommas. Hufvudsaken, som ju är möjligheten af spårsystemets utvidgning genom anskaffandet af mark för detta behofs fyllande, är sålunda tillgodosedd. Endast frågan om ny banhall och nytt stationshus har utskottet ansett kunna uppskjutas och böra underkastas en ny pröfning, och det villkoret kan jag icke inse böra lägga några hinder i vägen för ett godkännande af hvad utskottet här föreslagit. Det är ju tydligt, att man i hvilket fall som helst icke kan få allt färdigt med dessa 150,000 kronor, och att hvad behöfvat derutöfver kräfver måste bero på förnyad framställning, då äfven möjligen de föreslagna besparingarna kunna genomföras.

Det är icke första gången, som vi hafva erfarenhet om, att vår trafikstyrelse tager till orimliga belopp. Man behöfver blott se på de smärre byggnader, som skola uppföras. Den, som har aldrig så litet begrepp om byggnader, finner genast, att de äro alldeles för dyrbara. Uppförandet af en banvaktstuga till exempel kan gå till 4 å 5,000 kronor, och dock är en sådan icke ens så stor, som våra båtsmansstugor och soldattorp, af hvilka jag byggt flera för lika många hundra kronor. Detta är rent af galet, och endast härå kan man bilda sig ett omdöme om, huru penningarna gå åt. Jag tror, att tiden redan långt före detta varit inne att icke lemna jernvägstrafikstyrelsen allt hvad den begär, utan hålla igen. Jernvägarne hafva redan blifvit en sådan affär, som netto nu icke lemnar stort mer än två procent, och när det fått gå

*Angående  
anslag till  
statens jern-  
vägstrafik.  
(Forts.)*

*Angående  
anslag till  
statens jern-  
vägstrafik.*  
(Forts.)

några år som nu, blir nog behållningen lika med noll och slutligen uppstår väl till och med brist.

Nu är det godt och väl, att man i Malmö vill hafva ett nytt stationshus och att jernvägstjenstemännen der vilja hafva praktvåningar, är väl icke så mycket att undra på, ty sådana hafva de på alla andra ställen. Men har staten råd dertill och kan det fortgå på detta sätt? Det är en annan sak. Här är verkligen så mycket tillstyrkt af utskottet, att vi kunna få mark att flytta ut det spår, som är ifrågasatt. Nu säger statsrådet, att det är vådligt och farligt med dessa många spår. Ja, det är nog sant, men i utskottet hade vi en person från jernvägsstyrelsen närvarande, som sade, att, om man stannade med de afgående tågen något längre bort, så att man icke behöfde gå fram till dem, som ankomma, så kunde passagerarne utan olägenhet komma öfver, och detta är ju icke omöjligt alls.

Att bygga hus och sådana saker, det kan göras på många sätt, men har man för afsigt att spara, så kan det nog också ske.

Jag är för min del fullt öfvertygad om, att det finnes intet hinder för att bifalla utskottets förslag, sådant det föreligger. Och när vid nästa riksdag förslag å ytterligare 150,000 kronor göres — ty naturligtvis kommer det igen — så kan Riksdagen då vid den nya framställningen åter taga upp saken till pröfning. Hvad som är visst är, att, om vi ämnas spara, så kan man vid nästa riksdag fästa behörigt afseende dervid. Men det af utskottet afgifna förslaget möjliggör vidtagande af alla de förberedande åtgärder, som äro af nöden, och på grund deraf anhåller jag fortfarande om bifall till utskottets förslag.

Herr Herslow: Herr talman! Den siste talaren har enligt min öfvertygelse rätt, då han säger oss kunna tryggt antaga att, om detta anslag beviljas nu, dess fortsättning äfven, när det till nästa år äskas, beviljas då. Men ehuru det är *min* tro att så skall gå, väntar jag ej, att statens medkontrahenter i denna stationsbyggnadsplan, nemligen Malmö stad och Malmö—Billesholms jernvägsbolag, skola låta sig nöja med en sådan sannolikhetsberäkning. Och det är just därför, som jag tillåter mig att göra ett annat förslag, som jag hoppas skall tillgodose den fullkomligt berättigade önskan inom kammaren att här vid lag ej få för stora dispenser, men på samma gång göra det möjligt att med dessa jernvägsförhandlingar komma ur fläcken, hvilket enligt min bestämda öfvertygelse är alldeles omöjligt med det förslag, som utskottet gjort. Och eftersom det är nödvändigt, att beslut fattas nu, emedan vi eljest på denna plats binda statsbanetrafikens utveckling för lång tid, på sätt jag skall visa, hoppas jag, att kammaren skall antaga detta förslag. Ja, jag vill hoppas, att äfven de ärade ledamöterna af statsutskottet skola kunna förena sig om detsamma, då jag föreställer mig, att det pekar i samma riktning som deras, blott med den skilnad, att härigenom gifves en möjlighet att af underhandlingen kan blifva ett verkligt resultat.

Såsom det torde vara bekant för dem af herrarne, som kastat

en blick på trafikstyrelsens officiella redogörelse för trafiken, var Malmö station under flera år i fråga om passagerareantalet numro ett, den första stationen, större än både Stockholm och Göteborg. Sedan efter Stockholms centralstations utvidgning trafiken i denna stora stads centrum i betydlig mån ökats, blef Malmö station numro två. Och den är fortfarande beträffande persontrafiken den största stationen i riket näst efter Stockholms centralstation. Ankommande och afgående passagerareantalet uppgick för år 1886 till 417,850 personer. Fördela vi denna siffra per dag, få vi ett medeltal af resande å 1,150 personer. När detta är medeltalet för dag, för år räknadt, så kunna herrarne nog förstå, att det gifves vissa dagar, då det faktiska antalet resande är tre gånger så stort, hvilket gör, att trafiken derstädes ej så sällan kan röra sig med ett antal af omkring 4,000 personer om dagen. Den ovanligt starka tillväxt i trafik, som egt rum, har gjort, att redan under flera år klagan försports öfver bristande utrymme. Godsantalet utgör der nu omkring 11,000 centner per dag, och det fans en tid, då en så stor stad som Hamburg citerade denna siffra såsom bevis på en enorm rörelse i godstrafiken. Nu kan Malmö stad uppvisa densamma, och jag skulle kunna dröja litet dervid, men jag skall icke göra det, därför att jag villigt erkänner, att utskottet har tillgodosett godstrafikens behof. Här är det således nu blott fråga om, huru långt vi böra gå för att tillgodose passageraretrafikens.

När jag sade, att det är omkring 417,000 passagerare i Malmö årligen, så lemnade jag å sido en ny bana, som tillkommit, men hvars passagerareantal jag ej kan angifva, emedan jag icke eger denna siffra. Att antalet dock är betydligt, kunna herrarne inse deraf, att, när statsbanan å Malmö station dagligen expedierar 26 tåg, så har denna bibana 10 tåg om dagen — således en totalsumma af 36 tåg! Jag antager därför med skäl, att på denna station numera rör sig ett passagerareantal, som kommer mycket nära en half million om året. När denna bibana kom till stånd — herrarne veta förmodligen hvilken bana jag åsyftar: det är den bana, som från Malmö knyter sig direkt öfver Billesholm till Engelholm samt förbinder Malmö med Skåne—Hallands-banan och som således utgör den sydligaste länken i vårt vestkustbanesystem — när denna bana kom till stånd, hotades vi att genast komma i konflikt med statens intressen. För att kunna komma in den väg, Malmö—Billesholms-banan nu går, måste vi lägga henne på en parallelt med stambanan löpande bank och föra henne in på den plan, der statsbanans utvidgning nu skulle ske. Vi kunde icke göra annat; detta var för Malmö—Billesholms-banan nödvändigt, emedan den enda plats för banan att kunna komma in till staden var denna i hafvet utfyllda plan. Dessa utfyllningar i hafvet pågå ännu: Malmö stad är inbegripen i en evig eröfringsfejd med hafvet. Alla våra hamnvarter, platsen för statens nuvarande station med alla dess senare utvidgningar, äfven de nu ifrågasatta — allt har förut, endast för en kort tid sedan, 30—40 år tillbaka, varit hafvets. Men nu började staten genast att fästa uppmärksamheten på den fara, som låg i att dess egen station skulle för alla tider blifva

*Angående  
anslag till  
statens jern-  
vägstrafik.  
(Forts.)*

Angående  
anslag till  
statens jern-  
vägstrafik.  
(Forts.)

inklämnd emellan hafvet, stadskanalen och denna nya bana. Vi började då ock genast underhandla med staten. Jag har begagnat ordet »vi», men det kommer sig deraf, att jag, såsom tillhörande styrelsen för Malmö—Billesholms-banan, haft med dessa underhandlingar att syssla. Då ingick jernvägsstyrelsen genast till staden med begäran att för sin del få detta territorium, hvarom nu är fråga. Staden är, såsom vi nyss hörde från statsrådsbänken, i den grad intresserad i Malmö—Billesholms-banan, att af aktiekapitalet, som representerar  $1\frac{1}{4}$  million, eger staden 500,000 och dess enskilde medborgare 412,000 kronor, således tillsammans 912,000 kronor. Staden måste därför naturligtvis göra hvad den kunde för att bereda denna bana fördelaktigt läge; men stadsfullmäktige medgäfvor dock att till staten lemna marken emot det att staten å sin station emottog Malmö—Billesholms-banan på villkor, som denna kunde acceptera. Dessa villkor bestämdes sedermera till 12,000 kronor i årsafgift till staten. I tomtafgift eller arrende skulle staten till staden erlägga 6,000 kronor för den hamntomt, som nu ytterligare skulle lemnas och som jernvägsstyrelsen sjelf uppskattar till ett värde af 300,000 kronor. Huru litet detta arrende är, kan inses, då jag nämner att en del af dessa närliggande tomter representerar en inkomst för staden af 25—50 öre per kvadrataln. Räkna vi efter denna årsinkomst det verkliga kapitalvärdet, få vi således icke en summa å 300,000 kronor; denna årsinkomst kapitaliserad, d. v. s. ett tomtvärde af ungefär 1: 25—2: 50 kronor pr kvadratfot multiplicerad med 450,000 kvadratfot, lemnar ett pris, som vid en expropriation skulle ovillkorligen sättas till 8—900,000 kronor. Detta lemnade staden åt staten och på samma gång ledde underhandlingarna derhän, att slutligen Malmö—Billesholms-banan åtog sig att betala detta arrende, som staten skulle erlägga. På sådana villkor kom man till preliminärt kontrakt: staten skulle i sin station upptaga Malmö—Billesholms-banan emot att staten fick hela detta nya territorium alldeles gratis, att Malmö—Billesholms-banan betalade till staten 12,000 kronor om året och att den derutöfver erlade de 6,000 kronor, som staden skulle hafva. När så Malmö—Tomelilla-banan snart blir i ordning, skall den likaså betala till staten 18,000 kronor årligen. Detta gör, att staten får hela territoriet fritt samt en årsinkomst af 30,000 kronor, hvartill kommer att, om den får de föreslagna byggnaderna, besparas dels de hyresersättningar, den nu utgifver till sina jernvägstjenstemän i Malmö, öfver 5,700 kronor, dels kostnaden för hållandet af ett särskildt vaxlingslokomotiv, hvilken beräknas till 4—5,000 kronor.

Det är en stor siffra, de 900,000 kronor, som begäras, men i sjelfva verket får staten hela denna stora byggnad gratis. För de 300,000 kronor, som beräknas för jordområdet, får staten fri mark — och det är det minsta marken är värd — och om vi kapitalisera de 40,000 kronor, som per år tillskyndas staten, så gör det efter 5 procent 800,000 kronor. Räkna vi tomterna till blott 100,000 kronor, så har staten i alla fall full valuta för de 900,000 kronorna.

För detta skulle nu staten uppföra ett fullt dugligt stationshus. Olägenheterna vid stationen hafva rörande godstrafiken un-

*Angående  
anslag till  
statens jern-  
vägstrafik.  
(Forts.)*

danröjts, och utskottet har genom att bifalla Kongl. Maj:ts förslag i den vägen tillgodosett densamma. Den får nemligen ett stort område att röra sig på, flera spår, särskilda aflastningskajer m. m. Men persontrafiken är lika olyckligt stäld som förut. Den gamla banhallen är så smal, att den rymmer endast tre spår. Mellan dessa tre spår finnes endast en liten plattform, hvilken är lika smal som mellan bänkarne här i kammaren. Om man står på den medan ett tåg stannar och ett annat går, så är ställningen så kinkig och oroande, att den för nervöst folk är rent af farlig. Derför riskerar man det ej gerna, utan ett inkommande tågs passagerare få vanligen stanna i kupéerna så länge, tills det afgående tåget hunnit ut. Detta kan ofta dröja flera minuter, som ankommande passagerare hindras gå ur vagnarne, emedan man ej vågar släppa ut dem på den smala platformen. Man skall komma i håg, att med vissa tåg kommer en rätt stark ström resande, och att släppa dem på ett sådant litet promenadbräde skulle verkligen, om någon olyckshändelse inträffade, kunna ådraga stationspersonalen ett allvarligt ansvar. Det behöfves fyra å fem rymliga platformer invid och emellan alla dessa spår, så att folk tryggt och bekvämt kan stiga af och på hvilket tåg som helst, och om möjligt vore det önskvärdt, att dessa platformer förde fram till en gemensam tvärplattform, så att passagerarne sluppe klifva öfver spåren, hvilket, om också det ej är förenadt med obehag å mindre stationer, likväl vid större kan vara farligt. Detta är hvad man kan säga, att så väl Malmö stad som Malmö—Billesholms-banans jernvägsbolag ovilkorligen måste fordra. De komma icke att gå in på något förslag, som väl, såsom utskottets, tillgodoser godstrafikens behof, men lemna persontrafikens å sido.

Då staten tager hela denna värdefulla rymd, beröfvar den de båda enskilda jernvägsbolagen möjligheten att få egen station, och dessa kunna därför icke afstå från att antingen erhålla denna tomt eller ock få den absolut nödvändiga förbättringen i den gemensamma stationen, så att tågen bekvämt kunna komma och gå och aflemna och mottaga sina passagerare utan risk och alltför stora obehag; och de kunna således icke heller medgifva, att stationsspåren för passagerarnes in- och afstigning läggas under öppen himmel. Det synes mig vara något, som föreskrifves af den enklaste hänsyn till passageraretrafiken, att, när man på den stora stambanestationen i Malmö mottager resande, som komma från hela den öfriga världen, man ej sänder dem i och ur vagnarne i ur och skur under vår ofta så barska himmel. Något sådant kan icke gå för sig. Staden och Billesholms-bolaget komma icke att antaga sådana vilkor. Och vi böra komma i håg, att här staten icke står såsom allherskare, utan blott och bart såsom den ene kontrahenten gent emot två andra kontrahenter.

Ur många synpunkter kunde det för Billesholmsbolaget vara ganska lämpligt att sjelf ega sin station, att få detta omnämnda område och der bygga en egen station. Om herrarne betänka, att detta bolags afgifter till staten för begagnande af Malmö station, om de slås tillsammans med Tomelillabolagets, skulle uppgå till

*Angående  
anslag till  
statens jern-  
vägstrafik.  
(Forts.)*

30- å 36,000 kronor om året, hvilket, kapitaliseradt, ger en summa af 6- å 700,000 kronor, så är det tydligt, att dessa båda banor skulle kunna bygga sin station för detta, ja för ett betydligt mindre belopp, eftersom en rätt liten station vore tillräcklig för dessa mindre banor. Men det är naturligtvis i direkt strid med samtrafikens, med den allmänna rörelsens och äfven med stadens intressen, att någonsin något sådant skulle komma att ske, att man i stället för en stor och rymlig och tidsenlig station skulle få 2 små, som evigt komme att tränga hvarandra. Det är detta, som skall förekommas, och det är därför, som staden och Billesholmsbolaget äro villiga att göra så stora medgifvanden åt staten, så att staten efter min uträkning — och jag tror, att det är samma uträkning, som herrarne hört från statsrådsbanken — får sin stora station uppförd så tidsenlig och utmärkt, utan att det i själfva verket kostar staten ett enda öre. Staten endast förskotterar byggnadsbeloppet. Till detta resultat kommer man nemligen, såsom jag visat, om det belopp, som kommer staten till godo, kapitaliseras; och det är på det viset, man bör räkna.

Men det är ju i alla fall så, att det är ett stort belopp; och jag, liksom alla andra, skulle handla orätt, om vi klandrade statsutskottet därför, att det är tveksamt, då det är fråga om beviljandet af ett så betydligt anslag, och att det, när det gäller så stora siffror, vill granska dem noga och fordra all den utredning, som kan anskaffas, för att se till, om icke dessa siffror kunna ned sättas.

Se vi nu till hvad meningsskilnaden egentligen gäller, så, hvad anordningarna för godstrafiken angår, lemnar jag dem helst å sido; den blir tillgodosedd med hvad utskottet föreslagit. Men för tillgodoseendet af persontrafikens kraf måste garanti äfvenledes lemnas, om jernvägsstyrelsen skall kunna lyckas avsluta de fördelaktiga kontrakten med Malmö stad och Malmö—Billesholmsbolaget. Anordningarna å stationsplanen måste godkännas, de fyra spåren med de fyra plattformarna under tak, dem måste vi hafva, eljest blir intet kontrakt möjligt. I sammanhang härmed vill jag nämna, att nu under interimstiden, då det blott finnes tre spår, man för att skaffa utrymme för ett fjerde, ett spår, som begagnas, då tågen skola putsas och ställas i ordning, fått uppbygga å stationen ett stort skjul, ett hus af jernplåt, uti hvilket nu de tag få gå in, som skola putsas och göras i ordning, innan de skola ut i trafiken. Först ansåg sig nemligen statens jernvägsstyrelse icke kunna hysa denna nya bana i den gamla stationshallen, utan vi skulle försöka att få ett spår utanför, öfver hvilket det skulle byggas ett skyddstak, der denna banas passagerare skulle få stiga af och på; men detta befans snart vara så outhärdligt och så litet utförbart, att båda jernvägsstyrelserna, statens och det enskilda bolagets, kommo öfverens, att Billesholmsbolaget skulle bygga åt stationen det fjerde öfvertäckta spåret, som den behöfde, mot att staten i stället skulle lemna oss det tredje spåret inne i stationen.

Nu skall för anordnandet af den nya stationsplanen med dess spårsystem detta skjul bort; det kan icke få stå der. Det vore ju



för öfrigt icke rätt lämpligt, att det der långa vanprydliga skjulet, som ser ut som en stor repslagarebana, finge stå kvar på den nya, snygga och tidsenliga stationsplanen. Jag har blott velat nämna detta för att visa, att de fyra spåren af alla, som haft något med saken att göra, anses alldeles oundgängliga för trafiken.

Men, det kan ju mycket väl hända, att dessa fyra spår kunna täckas, utan att det behöfver ske med det föreslagna höga och så dyrbara hvalftaket; och hvarken staden eller någon bibana kommer att hålla på att detta blir så magnifikt. Här har statsbanestyrelsen fria händer. Kunna de täckas på något billigare sätt dessa fyra spår, med plattformerna emellan, kan persontrafiken, äfven beräknad på större utsträckning än nu — hvilket den antagligen kommer att erhålla inom 10 å 20 år — tryggt och bekvämt skötas i någon anspråkslösare banhall, kan med ett ord kungliga trafikstyrelsen eller någon byggnadskunnig person finna på något sätt, hvarpå omkostnaderna kunna minskas, så gör det staden och Billesholmsbolaget detsamma; det är blott fyra stationsspår vi vilja hafva, fyra spår med tillhörande plattformar under tak, men om det blir hvalftak eller vanligt tak eller blott skärmtak, det är oss i det närmaste likgiltigt, ehuru visserligen det icke är utan betydelse, att den första station, i hvilken utlandet gör bekantskap med Sveriges statsbanor, icke ser ut som en improviserad samling af skjul, utan verkligen har den pregel af solidité, prydighet och ordning, som utmärker hela vårt bansystem i allmänhet och äfven möter oss i alla större länder.

Vidare är det fråga om den nya stationsbyggnaden eller om tillökningen i stationsbyggnaderna, så att man skulle få ett särskildt stationshus för ankommande resande, dit tågen skulle komma in och aflemna sina passagerare. Denna byggnad är i förslaget större, än hvad som behöfves för *det* ändamålet, derom är icke någon fråga. En beräkning af hvad som skulle behöfvas uteslutande för den anländande persontrafikens behof gifver vid handen en summa af 114,000 kronor. Då återstår det för kamrarne eller för regeringen att pröfva, om man skall inskränka byggnaden till *detta* behof och *denna* kostnadssiffra, om man ej gör klokt i, att för de 86,000 kronor, som ytterligare tillkomma derigenom, att man ej bygger huset blott såsom ett stort envåningshus — hvilket vore tillräckligt för persontrafikens kraf — utan i tre våningar — för att i de öfre våningarna få tjenstebostäder — huru vida ej för dessa 86,000 kronor staten kan anses få full valuta derigenom, att man i stället kan draga in den hyra för tjenstebostäder inom staden, som nu utgår till enskilda personer och som uppgår till öfver 5,700, inemot 6,000 kronor. Efter nuvarande ränteberäkning anses ju 6,000 kronor vara en mycket god ränta på ett kapital af 86,000.

Allt detta är saker, uti hvilkas ordnande, så vidt jag kan finna, hvarken staden eller något enskildt bolag har synnerlig rätt att hafva sitt ord med. Kan man der göra några besparingar, vill Kongl. Maj:t lägga fram ett förslag, der dessa omkostnader äro reducerade, och vill kammaren antaga detta, är jag säker, att

*Angående  
anslag till  
statens jern-  
vägar.  
(Forts.)*

*Angående  
anslag till  
statens jern-  
vägstrafik.  
(Forts.)*

staden icke har dervid något att invända; hvad den måste för sin uppoffring begära är att få en rymlig, bekväm och någorlunda prydlig station i stället för den nuvarande otillräckliga och otidsenliga.

Hvad som här är viktigt, och hvad som bör vara den synpunkt, ur hvilken jag hoppas att kammaren kommer att fatta sitt beslut — det är, att icke genom formen af det tillägg, utskottet föreslagit, ställa så till, att staten som kontrahent aldrig kan vänta att få de andra kontrahenterna att gå in på de kontrakt, som preliminärt aftalats. Deremot står det oss fritt att i sak rätta oss efter den önskan, som jag betraktar såsom hufvudinnehållet i utskottets tillägg, att nemligen få någon inskränkning eller reduktion af kostnaderna eller åtminstone få en alldeles fullständig utredning af huru vida dessa kostnader verkligen äro nödiga. Jag är gerna med om att i detta syfte låta beslutet om detaljerna af den föreslagna ankomststationen och banhallen blifva beroende af en ny pröfning.

I Första Kammaren är ett ändringsförslag antaget, så lydande: »att Riksdagen må för år 1889 anvisa dels till utförande af nya byggnader och anläggningar vid statens jernvägstrafik 300,000 kronor, deraf till påbörjande af Malmö stations utvidgning 150,000 kronor, under anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes anbefalla en utredning af den framlagda planen för nämnda utvidgning i syfte att utan rubbning i det föreslagna spårsystemet söka nedbringa de ifrågasatta betydliga kostnaderna för byggnaderna.» Detta är, efter hvad jag tror, det minimum, som kongl. trafikstyrelsen måste såsom fullmägt hafva i hand för att kunna fortsätta underhandlingarna och definitivt avsluta det preliminärt ingångna kontraktet. Det tillförsäkrar åt dess medkontrahenter den föreslagna och öfverenskomna grundritningen på marken och tillförsäkrar den derjemte arbetets omedelbara påbörjande, men lemnar åt regeringen och Riksdagen att ytterligare pröfva och besluta, hurudana byggnader, huru stora byggnader och huru kostsamma byggnader man vill hafva.

Men om i det beslut Riksdagen nu går att fatta icke finnes någon garanti för, att persontrafiken blir tillgodosedd med ändamålsenligt ordnad stationshus och med erforderligt antal spår och platformer under tak, då kommer hvarken staden eller Billesholmsbanan att nu gå in på något kontrakt; och då blir resultatet det, att Billesholmsbanan bygger sig en särskild station, som ligger utanför statsbanestationen och för alltid både stänger den från all möjlighet att utvidga sig och betydligt försvårar dess förbindelse med hamnen och med en blifvande ångfärja öfver sundet o. d.

Helst skulle jag yrkat bifall till Kongl. Maj:ts proposition, ty jag tror, att dess fullständiga antagande hade inneburit den lyckligaste lösningen af frågan, och jag vet att denna utvidgningsplan är så fördelaktig för staten, att staten säkerligen aldrig förut avslutat kontrakt om så fördelaktig jernvägsaffär, men då jag, som sagdt, icke tror möjligt, icke ens anser rätt, att statsutskottet icke skulle få sin vilja igenom att låta detta förslag i de punkter, der det är kostsammast, genomgå en ny pröfning, så skall jag in-

skränka mig att hemställa om bifall till detta minimiförslag, som redan är Första Kammarens beslut.

*Angående  
anslag till  
statens jern-  
vägstrafik.  
(Forts.)*

Herr Larsson från Upsala: Till hvad som här sagts om frågan i dess allmänlighet har jag icke något att tillägga. Men med den ringa erfarenhet jag från mina yngre år har om jernvägsbyggnader, vet jag, att till de svåraste problem, som en ingenjör der vid lag kan få sig ålagda, höra i allmänhet spörsmålen om stationernas byggande och anordning på ett fullt ändamålsenligt sätt. Det är vid nya jernvägsbyggnader högst sällan, som det lyckas att vid första grundläggandet af en station få denna fullt ändamålsenlig. Detta är också helt naturligt. Ty man förutsätter då en trafik, som man icke känner till, och kan följaktligen naturligt nog icke med någon större visshet beräkna, huru trafiken kan komma att gestalta sig i afseende på vare sig arten eller kvantiteten. Svårigheterna vid anläggandet af jernvägsstationer ökas i ganska hög grad, när förhållandet är, såsom i Malmö, att stationen skall ligga vid ändpunkten af spåret. Då finnes nästan icke något annat förfaringsätt, än att man tillämpar det system, som här är användt och som äfven användes på många andra ställen, såsom t. ex. Nordban-gården i Paris, och hvilket jag skulle vilja kalla »solfjäderssystemet», nemligen att man lägger många spår i bredd med hvarandra, hvilka alla hafva förmedling genom vexling med ett par hufvudspår, då således utgången från alla dessa spår ligger åt ett håll.

Att råka ut för en sådan olägenhet, som för närvarande är och under den närmast förflutna tiden varit rådande vid Malmö, det utgör en ganska kolossal svårighet, hvilken växer med tiden i utomordentlig grad och kan slutligen gå ända derhän, att det blir omöjligt att tillgodose trafiken. Det är därför vid denna tidpunkt, synes det mig, särdeles lämpligt och tjenligt att gripa sig an med fullständig reform af denna station, så att den icke allenast kan tjena det närvarande behovet, utan äfven det, som slutligen kan komma att yppa sig i framtiden. Och då dertill kommer, att man nu för in en ny bana till stationen, så är detta en ytterligare anledning, som ökar nödvändigheten att man icke tillåter sig något uppskof med ett sådant ordnande af stationen, att den blir fullt färdig på en gång.

Utskottet har för sin hemställan haft en ganska god tendens, nemligen att äfven i denna speciella fråga söka åstadkomma sparsamhet. Jag vågar dock icke påstå mig ega sådan sakkunskap, att jag skulle kunna gifva mig in på att söka pruta på det anslag, som trafikstyrelsen föreslagit. Om jag icke hörde orätt, var det någon talare på kalmarbänken, som sade, att staten i allmänhet bygger dyrt; och detta tyckes ju ock i allmänhet vara fallet. Men då det gäller stationsbyggnader, kan det vara så många nya faktorer, som komma med, hvilka man icke anat vid första ögonkastet vare sig på planen eller på arbetets utförande. Och är byggnadsgrunden sådan, som jag har skäl att antaga att den är vid Malmö, är den naturliga grunden icke särdeles fast, så ökas

Angående  
anslag till  
statens jern-  
vägstrafik.  
(Forts.)

svårigheterna särskildt af detta förhållande i flera hänseenden i ganska hög grad. Ty det är tydligt, att byggnader vid en jernvägsstation, der rullande materiel gå förbi och åstadkomma sådana vibrationer i underlaget, att man, stående på marken, mycket väl kan känna dem, det är tydligt, säger jag, att byggnader, som skola utvärda dylika skakningar, måste vara sammansatta och från grunden uppförda på ett helt och hållet annat sätt än vanliga byggnader.

Det är, såsom jag i början antydde, det kinkigaste uppdrag beträffande jernvägsbyggnader, man kan få, att söka utarbета en god och fullständig plan för stationer. Det är således, efter mitt sätt att se saken, ofantligt mycket svårare att granska och kritisera en sådan plan, än det skulle vara med afseende på ett vanligt byggnadsföretag. Jag vill också för min ringa del uttala den mening, att jag icke skulle vilja göra mig ansvarig för att hafva varit orsaken till, att man nödgats frångå en god byggnadsplan och taga en mindre god i en så vigtig sak som den ifrågasvarande. Ty en inskränkning i det ena eller andra hänseendet kan blifva af den art, att felet icke någonsin i framtiden — icke ens genom kolossala uppoffringar — kan ändras. Det är dessutom gifvet, att då man för en så storartad trafik är hänvisad till ett så ringa utrymme, som här förefinnes, man ej behöfver befara, att den station, man komme att erhålla, skulle blifva för stor. Om vi betänka, hvilka oerhörda svårigheter det medför att göra ändringar på en sådan station i framtiden, så kan jag ej räkna ut, huru man under tiden skall kunna betjena trafiken på ett tillfredsställande sätt. Och med skärskådande allenast af dessa betydliga svårigheter, vågar jag icke annat än rösta för bifall till trafikstyrelsens förslag utan den inskränkning, som af utskottet blifvit ifrågasatt.

Herr talman! Jag önskar således få proposition på bifall till Kongl. Maj:ts med trafikstyrelsens öfverensstämmande förslag, utan det inskränkande vilkor utskottet ifrågasatt.

Herr vice talmannen Sven Nilsson: Då denna fråga förevar till behandling på afdelningen, möttes man af de mycket stora kostnader, man fick se i den kongl. propositionen, som detta företag skulle medföra. Det var då helt naturligt, att man ville åtminstone försöka få all möjlig utredning i frågan, hvilken också erhöles af en af jernvägstjenstemännen, hvilket gifvit anledningen till att utskottet velat fästa uppmärksamheten på att besparingar kunna göras. Det har således icke varit utskottets mening att på något sätt hindra Kongl. Maj:t från den öfverenskommelse med Malmö stad, som föreslagits, utan tvärt om och endast för att få kostnaderna, så vidt möjligt är, nedsatta. Det är alldeles obestriddt, att det behöfs betydliga utvidgningar och förbättringar vid stationen i Malmö. Den stora trafik, som der finnes, gör att ett sådant behof har tid efter annan allt mer och mer uppstått, och om man än skulle kunna skjuta upp förändringarna i fråga några år, är det dock alldeles uppenbart, att behofvet med hvarje dag ökas och slutligen blir så stort, att man måste gripa sig an för att vidtaga åtgärder i den riktning, Kongl. Maj:t föreslagit. Men lika obe-

stridligt är det, att kostnaderna icke behöfva blifva så stora, som föreslagits, för att få det nödiga behovet fylldt. Utskottet har fått den uppfattningen, att det nya stationshuset, som är föreslaget att byggas i tre våningar, icke behöfdes, utan att man i stället utan olägenhet skulle kunna genom att bygga till det gamla stationshuset vinna så stort utrymme, som kunde vara fullt erforderligt för trafiken, och att man derigenom skulle kunna göra ganska väsentliga besparingar, hvilka vi från statsrådsbänken hörde uppgifvas till i det närmaste 100,000 kronor.

Emellertid föreställer jag mig, att det kan göra detsamma, om man bygger i förlängning af det gamla stationshuset eller bygger ett nytt *envåningshus*, i stället för den föreslagna nya stationsbyggnaden med sina tre våningar, emedan det är endast den nedersta våningen, som egentligen är afsedd för och behöflig för jernvägstrafikens behof. De båda öfre våningarna äro afsedda för inredande af bostäder åt jernvägstjenstemän. För min del åtminstone är jag af den bestämda meningen, att man icke bör bygga ett nytt, dyrbart hus för att inrymma några statens tjenstemän, emedan, äfven om det kan synas blifva en besparing, det dock otvifvelaktigt blir dyrare i längden. När man således från statsrådsbänken hört uppgifvas, att regeringen i det afseendet skulle kunna gå till mötes och göra kostnaderna mindre genom att reducera det nya stationshuset till blott en våning, har jag för min del icke något emot, om man bygger huset på det ställe, som blifvit föreslaget, då detta blir lika billigt och må hända ändamålsenligare der, än om man uppför det i förlängningen af det gamla huset. Den olägenheten, som man befarat skulle uppstå derigenom att man byggde i förlängningen af det gamla stationshuset derigenom att afgående eller ankommande passagerare skulle nödgas passera öfver jernvägsspår — som ju kan vara mycket riskabelt — kan mycket väl undanröjas utan olägenhet eller väsentlig inskränkning för stationsområdet. Man skulle blott kunna vidtaga den förändringen, att det ingående tåget icke ginge ända fram till slutet af spåret, på det sätt som är föreslaget, utan kunde stanna midt för det gamla stationshuset, der passagerarne få stiga ut från tåget och få sin särskilda utgång genom det nuvarande stationshuset. Ingången till tågen för afgående passagerare skulle komma att anordnas genom tillbyggnaden, och platformen för dem göras så, att den sträckte sig öfver de närmast intill stationshuset belägna föreslagna spåren, hvarigenom passagerarne obehindradt, och utan att något jernvägsspår vore hinderligt för dem, kunde komma till det afgående tåget. Hvilketdera af dessa förslag som kommer att antagas, tror jag således kan för kammaren vara likgiltigt. Ehuru jag medgifver, att, med den förändring af nya stationshuset som ifrågasatts, Kongl. Maj:ts förslag kan vara att föredraga.

I afseende på banhallen får jag tillstå, att jag icke är tillräckligt hemmastadd i saken för att derom kunna yttra mig med någon säkerhet. Men äfven i detta afseende tyckte utskottet, att kostnaderna voro synnerligen stora. Endast sjelfva taket öfver

*Angående  
anslag till  
statens jern-  
vägstrafik.  
(Forts.)*

*Angående  
anslag till  
statens järn-  
vägstrafik.*  
(Forts.)

banhallen skulle gå upp till en kostnadssumma af — om jag icke misstager mig — ett par hundra tusen kronor. Och det får man väl medgifva är en bra stor kostnad. Om man därför vid förnyad framställning till Riksdagen af Kongl. Maj:t icke allenast kunde få ned kostnaderna för stationshuset, utan man jemväl i afseende på banhallen kunde tänka sig någon besparing kunna göras, så skulle kostnadssumman derigenom icke obetydligt minskas. Man kan tänka sig att man antingen icke behöfde rifva ned byggnaden öfver den gamla banhallen, utan med några förändringar få den utvidgad, så att man kunde derigenom göra den användbar, eller om man ville begagna banhallen utan tak, så skulle kostnaderna derigenom högst väsentligt kunna nedbringas.

Då jag för min del således icke haft någon annan afsigt med det förslag, som föreligger, än att förhindra Kongl. Maj:t att utföra de ifrågasatta förbättringarna å stationen efter den plan, som till Riksdagen blifvit framlagd i afseende på banhallen vid stationshuset, så kan kammaren mycket väl finna, att jag icke kan hafva något särskildt emot att gå in på det förslag, som antagits i Första Kammaren, hvilket icke förhindrar Riksdagen vid frågans slutliga pröfning att vidtaga sådana åtgärder, som kunna finnas vara ändamålsenliga. Det är ju tydligt, att om Riksdagen deremot godkänner Kongl. Maj:ts förslag utan vilkor, har den äfven bundit sig vid att utföra arbetet efter den plan, som af byggnadsstyrelsen och Kongl. Maj:t föreslagits. Men detta blir icke förhållandet, äfven om man biträder det förslag, som antagits i Första Kammaren. Der är föreslaget att bevilja 150,000 kronor till utvidgning af stationen i Malmö, under anhållan att Kongl. Maj:t täcktes anbefalla en utredning af den framlagda planen för nämnda utvidgning, i syfte att, utan rubbning i det föreslagna spårsystemet, söka nedbringa de ifrågasatta betydliga kostnaderna för byggnaderna. Här är icke något annat vilkor gjordt, än att spårsystemet skall blifva detsamma som föreslagits. Men man har icke uppställt det vilkoret, att byggnaderna öfver banhallen eller att stationshuset skall byggas så, som Kongl. Maj:t har föreslagit. Således, när, såsom man kan antaga, frågan återkommer efter den begärda utredningen, då man får antaga att kostnaderna blifva väsentligen nedsatta, så är Riksdagen dock i sin fulla rätt i alla fall att, dels i afseende på byggandet af stationshuset, dels med hänsyn till byggandet af banhallen, göra de ytterligare besparingar, som Riksdagen anser nödiga. Och jag hemställer därför, att Andra Kammaren, på det att kamrarne icke måtte stanna i olika beslut i en fråga sådan som denna, ville biträda det beslut, som fattats af Första Kammaren. Jag kan icke förstå, huru det skall kunna blifva möjligt att sammanjemka de olika besluten, om kammaren antog utskottets förslag, och då Första Kammaren beslutat en skrivelse till Kongl. Maj:t om hvilken kamrarne stannade i olika beslut, kan det hända, att hela frågan om skrivelsen förfölle eller ock förvecklingar kamrarne emellan komma att uppstå, som man helst skulle vilja undvika.

På dessa skäl tillstyrker jag bifall till Första Kammarens beslut.

Herr Larsson från Upsala: Herr talman! Mine herrar! Jag lyckades icke få kännedom om herr Herslows yrkande, innan jag framställde mitt. Sedan jag blifvit derom underrättad, och hans förslag tillika öfverensstämmer med det beslut, som lär vara fattadt i Första Kammaren, anhåller jag att få förena mig med herr Herslow i det yrkande han framställt.

Herr Danielson: Jag skall blott bedja att få yttra några få ord.

Jag anser att det vore i högsta mån betänkligt, om kammaren skulle biträda Första Kammarens beslut. Man må tyda detsamma huru man vill, och man må säga hvad man vill — Riksdagen har dock i det fallet afsagt sig rätt att sedan pröfva frågan på det sätt som utskottet antydt. Ty denna skrifvelse är icke så oskyldig, som man velat tolka den. Jag tycker verkligen, att kostnaderna äro allt för höga och så höga, att Riksdagen icke bör släppa ur händerna möjligheten att ytterligare inverka på frågans utgång samt följaktligen icke heller frångå utskottets förslag, då utskottet först efter mycken ompröfning kommit till det i utlåtandet angifna resultatet, och i stället antaga en helt ny skrifvelse, som vi icke så noga öfvertänkt. Det var blott detta jag ville säga; och på grund deraf kommer jag att yrka bifall till utskottets förslag.

Jag skall blott bedja att få tillägga ännu en sak. Enligt min uppfattning torde en så stor och omfattande utvidgning af bangården i Malmö, som blifvit föreslagen, möjligen icke blifva behöfelig. Ty vi hafva ännu icke fullt sett verkningarna af vestra stambanan. Vi kunna tänka oss, att mycken trafik dit kommer att afledas genom Hallandsbanan åt Norge och öfver Helsingborg. Det torde äfven på grund häraf icke vara skäl, att vi binda oss vid det beslut, som Första Kammaren fattat.

Jag yrkar alltså bifall till utskottets hemställan.

Herr E. G. Boström: I motsats mot den siste talaren, anser jag det vore att beklaga, om kammaren skulle bifalla statsutskottets förslag. Efter den belysning frågan nu fått af så väl herr statsrådet och chefen för civildepartementet som af representanten från Malmö, herr Herslow, hvilken tillika är ordförande i styrelsen för Malmö—Billesholms jernväg, hvilken jernvägs intressen, då Malmö stad är den största delegaren i banan, äro nästan identiska med stadens, kan man befara, att hela öfverenskommelsen då går om intet. Såsom herrarne af handlingarna inhemtat, har Malmö stad gifvit anstånd med svarets afgifvande endast till den 1 nästkommande juni, och kommer då ett sådant svar, som statsutskottets förslag innebär, är det fara värdt, att Malmö stad säger nej. Då finnes för jernvägsstationens utvidgning ingen annan möjlighet, än att staten nödgas exproprierä en stor del af den mark, som nu erbjudes, hvilket naturligtvis kommer att medföra mycket större

*Angående  
anslag till  
statens jern-  
vägstrafik.  
(Forts.)*

*Angående  
anslag till  
statens jern-  
vägstrafik.  
(Forts.)*

kostnader än de nu ifrågasatta. Om man för öfrigt ser efter, huru mycket de enskilda jernvägarne skola ärligen betala till staten, skall man nog finna, att de här begärda summorna icke äro så farliga, som det vill synas.

Jag anhåller, att Andra Kammaren ville instämma i Första Kammarens beslut.

Herrar *E. W. Carlson, Rydin* och *Gibson* instämde med herr Boström.

Herr Danielson: Jag vill endast nämna att, derest hvad den siste talaren befarar komme att inträffa, eller att hela öfverenskommelsen ginge om intet, den utvägen ju alltid finnes att, likasom man gjort i Stockholm, förlägga godsstationen utanför staden. På så sätt blefve godstrafiken afledt från persontrafiken, och den ena komme icke att inkräkta på den andra. Jag tror därför icke, att man stode så alldeles redlös, som samme talare tyckes föreställa sig, om ock öfverenskommelsen skulle gå om intet.

Herr Liss Ol. Larsson: Inom statsutskottet talades äfven något om att staten skulle underkastas någon risk, i fall man nu icke biföll Kongl. Maj:ts förslag, men utskottet lät dock icke skrämma sig deraf, utan höll sig till det af utskottet nu framlagda förslaget, som utarbetats på afdelningen, hvilken egnat frågan all möjlig utredning. Jag tror ännu icke, att det ligger någon fara i att bifalla detta förslag.

Jag får säga, att, då man nu söker visa att staten här skulle af en enskild kommun få en present på åtskilliga hundra tusen kronor, väcker sådant alltid hos mig misstanke, att det icke står så rätt till härmed, ty det är något ovanligt, att enskilda kommuner erbjuda staten så stora gåfvor. Det ligger allt något annat här bakom, och därför tror jag icke vi riskera något genom att icke antaga detta anbud. Jag tror äfven att genom den s. k. vestkustbanan, som snart blir färdig, kommer en icke oväsentlig del af den trafik, som förut gått öfver Malmö, att dragas öfver Helsingborg. Dessutom synes det besynnerligt att man just nu, då trafikinkomsterna nedgått så betydligt, vill nedlägga en så stor summa på en redan befintlig station. Enligt det af Första Kammaren antagna förslaget skulle Riksdagen begära, »att Kongl. Maj:t täcktes anbefalla en utredning af den framlagda planen för nämnda utvidgning i syfte att utan rubbning i det föreslagna spårsystemet söka nedbringa de ifrågasatta betydliga kostnaderna för byggnaderna.» Men för min del har jag hittills lefvat i den öfvertygelsen att Kongl. Maj:t, redan innan han framlägger ett sådant förslag, skall hafva någonting pröfvat detsamma och tillsett att hvad som föreslås sker på billigaste sätt, med bibehållande af alla de fördelar, som dermed äro förenliga. Begära vi nu att Kongl. Maj:t skall tillse, om icke kostnaderna ytterligare kunna nedbringas, skulle det se ut precis som om vederbörande icke förut tillsett, huru vida det varit möjligt att göra denna utvidgning för billigare



pris än här föreslagits. Mig synes att, då Kongl. Maj:t framkommer med ett förslag, man bör antaga, att detsamma blifvit noga granskadt, och vara öfvertygad om, att det är det billigaste, som kan åstadkommas.

Jag har för öfrigt genom den här förda diskussionen icke kunnat komma till någon annan åsigt, än jag förut hyst, ty några nya skäl hafva, så vidt jag hört, icke framlagts för Första Kammarens förslag. Jag måste därför fortfarande vidhålla min inom utskottet uttalade uppfattning af denna fråga, och yrkar därför afven bifall till utskottets förslag oförändradt.

Herr Widström: Då man granskar den här företedda kartan öfver Malmö station med dess omgifning och dermed sammanställer de upplysningar, som nu lemnats dels af herr statsrådet och chefen för civildepartementet och dels af en talare från Malmö, synes uppenbart, att Malmö stations lokaler och belägenhet äro sådana, att det är af största vigt för staten att förvärfva sig nödigt område just nu, då sådant står till buds, på det att man icke må blifva kringskuren af andra och i följd deraf i framtiden icke utan största kostnader kan få det behöfliga utrymmet. Ett anbud är nu gjordt staten af Malmö stad, men detta anbud står icke staten öppet mer än några månader. Jag tror det då vara af synnerlig vigt, att man icke försummar att försäkra sig om detta anbud, hvarigenom man kunde få tillräckligt utrymme vid stationen, hvilket ju är det väsentligaste i detta fall. Beträffande åter de föreslagna byggnadernas storlek och dyrhet kan man möjligen göra några inskränkningar, sedan man å nyo tagit saken i öfvervägande. Skulle man nu godkänna utskottets förslag, som innehåller det vilkor, att medlen icke få så användas, att uppförande af nytt stationshus och ny banhall deraf föranledas, så innefattar detta, att man icke vill gå in på hvad Malmö stad begärt för att öfverlemna marken till staten, nemligen att få en bättre banhall, ett utvidgadt spårssystem och ett nytt stationshus för resande. Såsom vi nyss hört, ingå dessa vilkor i den ifrågasatta uppgörelsen mellan staten och Malmö stad. Man kan således befara att, om icke dessa vilkor antagas, kommer ingen uppgörelse till stånd. Det motförslag, som här uppstått och som är alldeles lika med det af Första Kammararen redan antagna, går deremot ut på, att det ifrågasatta spårssystemet skulle bibehållas till samma vidd, som föreslagits i Kongl. Maj:ts proposition, eller så att fyra spår skulle ledas in till stationen. Detta är också ett af de hufvudsakliga vilkoren, och antages detta, kan staten, enligt hvad vi här hört, göra upp med Malmö stad om det erforderliga områdets förvärfvande. Men Malmö stad har alls icke anspråk på att banhallen skall blifva så dyrbar, som här säges, och icke heller derpå att stationshuset blifver så stort. Om således dessa byggnadsfrågor lemnas öppna, såsom kan ske enligt Första Kammararens beslut, vinnes dock hufvudsaken genom bifall dertill. Trafikstyrelsen kan träffa uppgörelse med staden om området och frågorna om byggnadernas storlek och

*Angående  
anslag till  
statens jern-  
vägstrafik.  
(Forts.)*

Angående  
anslag till  
statens jern-  
vägstrafik.  
(Forts.)

dyrhet kunna blifva föremål för en kommande Riksdags pröfning, då det gäller att bevilja fortsatta anslag till denna station.

Jag vill på grund häraf yrka bifall till det förslag, som framstälts af herr Herslow och som öfverensstämmer med det af Första Kammaren redan fattade beslut.

Herr E. G. Boström: Till herr Danielson ber jag få göra den erinran, att man icke kan lägga en godsstation hvar som helst; och hvad beträffar förhållandet i Malmö, måste godsstationen der förläggas vid hafvet, och då finnes ej någon annan lämplig plats än den här föreslagna.

Beträffande herr L. O. Larssons invändning, att det vore mindre lämpligt att hos Kongl. Maj:t begära en ytterligare utredning i ämnet, då ju man ej kunde förutsätta annat än att den bästa redan nu föreläge, så vill jag göra honom uppmärksam derpå, att, om detta förslag enligt trafikstyrelsens uppfattning vore det lyckligaste sättet för frågans lösning, detta dock ej innebure, att ett annat ej kunde finnas, och att det ofta nog inträffar, att det bästa kan vara fiende till det bättre. Då vi dertill nu hört chefen för civildepartementet förklara, att det låter sig göra att rätt mycket nedbringa kostnaderna, utan att det väsentliga förfelades, tror jag att vi göra klokast i att godkänna det förslag i frågan, som Första Kammaren antagit.

Herr vice talmannen Sven Nilsson: Derest jag icke vore öfvertygad om att det förslag, Första Kammaren antagit, komme att hafva alldeles samma om ej större verkan som ett beslut i enlighet med statsutskottets hemställan, skulle jag icke vilja vara med om någon ändring af den sist nämnda. Men då nu, efter hvad som blifvit upplyst, Malmö stad icke kan gå in på de villkor, statsutskottet uppställt, men är nöjd med det beslut, Första Kammaren fattat, tror jag att kammaren utan någon som helst risk kan förena sig i medkammarens beslut, helst detta derjemte innehåller en begäran till Kongl. Maj:t att, så vidt möjligt är, söka nedbringa kostnaden för anläggningarna i fråga. Jag är öfvertygad om, att i fall ett sådant förslag blifvit framställt i afdelningen eller utskottet, detsamma der skulle blifvit antaget. Jag vidhåller därför mitt yrkande om bifall till det förslag, Första Kammaren redan godkänt.

Herr Lyttkens: Då herr L. O. Larsson förklarade, att han icke kunde gå in på Kongl. Maj:ts förslag af fruktan för, att, då en kommun erbjuder staten en gåfva, någonting kan ligga bakom, som icke är rättträdigt, så tror jag att han der vid lag misstagit sig. Jag vill endast erinra, att Jemtlands läns landsting erbjöd ett betydligt anslag för att få statsbanan dragen genom länet och att, då fråga uppstod om den i herr Larssons ögon förhatliga så kallade vestkust-banan, Hallands läns landsting förklarade sig villigt att bidra med 1,000,000 kronor, om staten ville bygga denna bana. Att öfverhufvud en kommun i fråga om en jernvägsanläggning

erbjuder sig att i den ena eller andra formen dertill bidraga, såsom nu Malmö samhälle gjort genom sitt tillbud att vilja afstå en betydlig jordareal till staten, finner jag ganska naturligt, då man derigenom tillförsäkrar sig, att anläggningen blir kommunen till nytta och gagn, på ändamålsenligt sätt anordnad. I den uppföring, en kommun i sådant afseende gör, tror jag därför icke att man bör söka någon slags baktanke.

Hvad nu angår den förevarande frågan, så tror jag mig kunna försäkra, att lokalförhållandena vid Malmö station göra det nödvändigt för staten att skaffa sig rätt till detta område. Att längre uppskjuta dermed skall endast fördyra kostnaderna för dess förvärfvande. Då nu Första Kammaren för sin del beslutit, att Riksdagen, med bibehållande af de vilkor Malmö stad uppställt för det i fråga varande jorderområdets afstående till statsverket, skulle uttala den önskan, att Kongl. Maj:t måtte tillse, huru vida icke besparingar i afseende på de nya anläggningarnes utförande kunde göras, kan jag icke finna annat än att statens intresse härigenom är fullt tillgodosedt. Att man kan bygga mer eller mindre dyrbart är naturligt. Men genom att fatta ett dylikt beslut betryggar man statens förvärfningsrätt till ett jorderområde, som befunnits vara alldeles nödvändigt för att genom jernvägsstationens utvidgning på behörigt sätt kunna ombesörja den der ständigt växande trafiken.

Jag yrkar bifall till det af Första Kammaren antagna förslaget.

Herr Ahlström: Jag skall endast i största korthet yttra några ord.

Jag kan ganska väl fatta statsutskottets betänksamhet, då det skolat afgifva utlåtande i denna fråga, ty det gäller här en ganska stor summa. Deremot kan jag icke fatta den farhåga, herr Danielson tyckes hysa, då han nemligen nyss förklarade, att han icke betraktade det af Första Kammaren redan godkända förslaget, hvilket äfven framlagts till antagande i denna kammare, såsom så oskyldigt, utan förmenade, att det skulle medföra snart sagdt ett tvång för kammaren att gå i en annan riktning, än han och de med honom liktänkande skulle önskat. Ej heller kan jag fatta anledningen till herr Liss Olof Larssons misstanke, att det skulle ligga något bakom Malmö samhälles erbjudande af en, som han uttryckte sig, så värdefull present åt staten, som den här i fråga satta. Med anledning af detta hans uttalande ber jag få säga, att i min tanke Malmö samhälle här vid lag icke gått till väga på något i ringaste mån klandervärdt sätt. I afseende derå vill jag nämna, att inom Malmö stadsfullmäktige ett ganska stort parti sökte genomdrifva, att i fråga varande, för ett tidsenligt besörjande af stambanetrafiken vid Malmö station nödigt ansedda område genast skulle öfverlemnats till Malmö—Billesholms jernvägsbolag, som också framställt begäran om erhållande af samma område. Man fann det emellertid mindre passande, att Malmö stad inlåte sig i öfverenskommelse med nämnda enskilda bolag, sedan staten vänt sig till staden med begäran, att underhandlingar måtte inledas om sagda områdes öfverlemnande till staten. Och oaktadt

*Angående  
anslag till  
statens jern-  
vägstrafik.  
(Forts.)*

*Angående  
anslag till  
statens jern-  
vägstrafik.*  
(Forts.)

Malmö samhälle måste vara högligen intresserad för Malmö—Billesholms-banan, beslöts att åt staten erbjuda området under det vilkor, att, då bekvämt och tillräckligt utrymme dymedelst därför bereddes, statsbanan på antagliga betingelser åtog sig besörjandet af Malmö—Billesholms-banans trafik å stationen. Detta kan väl icke sägas vara något klandervärdt tillvägagående eller gifva anledning till den misstanken, att anbudet döljer någon baktanke.

På sätt en annan malmörepresentant omförmält och äfven jag för min del kan vitsorda, kommer Malmö stad icke att acceptera ett förslag, som omöjliggör, att trafiken å Malmö jernvägsstation blir nöjaktigt tillgodosedd; och då detta skulle inträffa, om icke, såsom fackmän ansett vara oundgängligen nödigt, banhallen blefve försedd med fyra spår, kunna herrarne väl icke begära, att Malmö samhälle skall frångå sin öfvertygelse om behovet af en sådan utvidgning af spårsystemet, endast därför att statsutskottet uttalat en motsatt åsigt. Beslutar deremot kammaren nu i enlighet med det förslag Första Kammaren godkänt, har Riksdagen ju alltid fria händer att, efter utredning huru vida kostnaden för de ifrågasatta nya byggnaderna må kunna nedbringas, taga frågan derom under ytterligare ompröfning. Hvad som då vore fastslaget gälde endast planen i hvad den angår utvidgningen af spårsystemet.

Herr L. O. Larsson anmärkte såsom klandervärdt, att det af regeringen framlagda förslaget icke skulle vara tillräckligt granskadt, något som väl, sade han, vore att förmoda, efter som man nu satte i fråga en ytterligare utredning. Denna anmärkning måste jag dock beteckna såsom temligen obefogad; ty en hvar måste finna, att det här framlagda förslaget innefattar en fullständig utredd plan. Och denna plan är icke ett verk för dagen, utan trafikstyrelsen har under åratals arbetat på den och först efter noggranna undersökningar framlagt densamma.

Jag anser så goda skäl tala för det af Första Kammaren antagna förslaget, att jag för min del anhåller att få yrka bifall till samma förslag.

Öfverläggningen var slutad. I enlighet med de yrkanden, som derunder förekommit, gaf herr talmannen proposition dels på bifall till utskottets hemställan oförändrad och dels på bifall till densamma med den ändring, som af herr Herslow under öfverläggningen föreslagits; och fann herr talmannen svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den senare meningen. Votering blef likväl begärd, i följd hvaraf nu uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller statsutskottets i 37 punkten momentet a) af utlåtandet n:o 7 gjorda hemställan med den ändring, hvarom herr Herslow under öfverläggningen framställt yrkande,

röstar Ja;

den, det ej vill,

röstar Nej;

Vinner Nej, har kammaren i oförändradt skick bifallit utskottets omförmälda hemställan.

*Angående  
anslag till  
statens jern-  
vägstrafik.  
(Forts.)*

Röstsedlarne uppräknades och visade 112 ja mot 72 nej; och hade kammaren alltså bifallit utskottets hemställan med den ändring, att slutmeningen »dock med villkor att sistnämnda medel icke så användes, att uppförande af nytt stationshus och ny banhall deraf föranledes» utbyttes mot följande: »*under anhållan att Kongl. Maj:t täcktes anbefalla en utredning af den framlagda planen för nämnda utvidgning i syfte att utan rubbning i det föreslagna spårsystemet söka nedbringa de ifrågasatta betydliga kostnaderna för byggnaderna.*

*Mom. b.*

Bifölls.

## § 2.

Föredrogs och bifölls statsutskottets utlåtande n:o 25, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående anvisande af medel till odlingslånefonden m. m.

## § 3.

Likaledes biföllos bankoutskottets härefter hvart för sig föredragna memorial och utlåtande:

n:o 4, i fråga om afskrifning ur afdelningskontorets i Göteborg räkenskaper af åtskilliga fordringar; och

n:o 5, i anledning af väckt motion om anställande af undersökning, huru vida jemte guld bör användas annan metall såsom värdemätare.

## § 4.

Slutligen föredrogs Andra Kammarens fjerde tillfälliga utskotts utlåtande n:o 2 (i samlingen n:o 6), i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om ändring af §§ 1 och 8 i resereglementet af den 11 februari 1881.

*Angående  
ifrågasatta  
ändringar i  
gällande rese-  
reglemente.*

I detta utlåtande hemställde utskottet, att ifrågavarande, inom Andra Kammaren af herrar *O. Andersson* i Hasselbol och *O. Olsson* i Stensdalen väckta motion, n:o 32, icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Ordet begärdes af

Herr Essén, som yttrade: Jag har begärt ordet endast för att fästa kammarens uppmärksamhet på ett litet tryckfel eller möjligen skriffel, som insmugit sig i utskottets betänkande. På 8 sidan

Angående  
ifrågasatta  
ändringar i  
gällande rese-  
reglemente.  
(Forts.)

står under mom. 1:o och de kursiverade orden »*Resa med skjuts*»:  
»De tre hästarne för första klassen torde skäligen kunna minskas till två». För hvar och en, som genomläst betänkandet, torde det vara uppenbart, att lydelsen bör vara: »De tre hästarne för första och andra klasserna torde skäligen kunna minskas till två».

Vidare anförde:

Herr Andersson i Hasselbol: Jag hade tänkt anförä några ord till försvar för motionens syfte, men i denna sena timme skall jag afstå derifrån och inskränka mig till att tacka utskottet för det tillmötesgående, som motionen der rönt.

Herr talman, jag har intet yrkande att framställa.

Herr Danielson: Jag tycker verkligen, att motionärerne anført tillräckligt talande skäl för sin motion, och jag har så mycket mer anledning att tro det, som utskottet i många punkter haft samma uppfattning som motionärerne, att rätt väsentliga ändringar borde ske i nu gällande resereglemente. Då jag läste utskottets utlåtande, trodde jag också, att det skulle sluta med ett yrkande i det syfte motionärerne afsett, och jag blef därför icke litet förvånad, då jag såg, att utskottet till slut afstyrker motionen och endast säger, att det visserligen vore önskligt, att de och de förändringarne och de och de jemkningarne kunde ske, men att det ej vore skäl att i hvarje fall besvära Kongl. Maj:t med skrivelser, då de icke afse mera betydliga förändringar. Jag anser detta vara något oegentligt, och jag hemställer därför, att kammaren måtte återremittera frågan till utskottet, så att detta må kunna uppsätta ett förslag till skrifvelse med begäran om ändring i de punkter, der det sagt, att jemkningar borde ske. Dermed vore ju ändå något vunnet, och jag anser, att med den motivering, som innehålles i utskottets nu föreliggande betänkande, utskottet ganska enigt kan komma till ett sådant skrifvelseförslag. Jag vill icke uppehålla herrarnes tid, men jag ber hvar och en beakta, att, om man sålunda icke vinner allt, man ändock vinner något. Frågan är verkligen icke så obetydlig, att man icke bör göra hvad man kan. Om man tänker sig, att den ifrågasatta skrifvelsen i allo affattades på sätt motionärerne yrkat, tror jag icke, att Första Kammaren skulle vara benägen att följa; men går förslaget i den riktning, som utskottet ansett lämpligt, har jag all anledning antaga, att äfven Första Kammaren kunde vara med derom. Jag anhåller därför, att ärendet måtte återremitteras till utskottet, i syfte att detta må taga ärendet under förnyad ompröfning och inkomma med förslag till skrifvelse till Kongl. Maj:t i den syftning utskottet sjelft antyddt.

Herr Anderson i Tenhult instämde med herr Danielson.

Herr frih. Palmstierna: Jag skall be att få yrka bifall till utskottets förslag. Utskottet har nemligen sagt i sitt betänkande,

att det anser. att Riksdagen icke bör ingå med någon skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande dess föreställningar och önsknningar i fråga om den ekonomiska lagstiftningen annat än i viktigare angelägenheter. Sedermera har utskottet uppräknat några fall, der det anser resereglementet kunna undergå ändring, men anser icke dessa vara viktiga nog för att föranleda en dylik skrifvelse. Beträffande ett af dessa fall, som utskottet har uppräknat, vill jag endast nämna, att jag icke tror att en ändring lämpligen bör vidtagas. Jag ser nemligen, att der står, att plats i andra klassens vagn lämpligen skulle kunna föreskrifvas i stället för plats i första klassens vagn. Det skäl, jag har mot en sådan ändring, är det, att de, som hafva plats i första klass vagn, derigenom kunna åka på nätterna och dock hvila ut sig ordentligt, hvilket vanligen icke låter sig göra i andra klass. Om man åker i första klass, kommer man därför fram så uthvilad, att man kan arbeta hela den följande dagen. Detta är alltså en ren besparing för staten, mot om man åker på andra klass, ty då sitter man vanligen bort hela dagen och detta kostar staten ökad dagtraktamente. Detta var blott en liten anmärkning, som jag i förbigående velat framställa. Men sjelfva hufvudanmärkningen mot ändringsförslaget är den, att resereglementet är så nytt. Det utfärdades på Riksdagens begäran så nyligen som år 1881, och redan nu sätter man i fråga att ändra det. Men hvarje ändring medför stora olägenheter. Ty så fort ett nytt resereglemente blir utfärdadt, hafva alla, som resa, en märkvärdigt stor förmåga att draga ut de största möjliga fördelarne för sig sjelfva ur detsamma. Så skicka de in sina reseräkningar, och vederbörande skola nu granska alla dessa och förklara sig öfver dem. Till sist komma målen till Kongl. Maj:t, och då får man ändtligen ett prejudikat. Så dröjer det på detta sätt nästan alltid i många år, innan det blir fullkomligt klart, huru resereglementet i hvarje fall skall tillämpas. Jag har varit med om att handlägga flere hundra dylika mål rörande reseräkningar; och jag kan säga, att först de två sista åren, eller kanske först det allra sista året, resereglementet hunnit genomgå alla möjliga faser, så att man först nu utan dispyt kan afgöra, huru det i de flesta fall skall tillämpas. Skulle man nu företaga någon ändring, är jag öfvertygad, att det ginge om många år, innan det blefve klart igen. Detta är enligt min uppfattning ett viktigt skäl att icke allt för snart ändra reglementet. Jag anser därför lämpligast att antaga utskottets förslag, till hvilket jag nu yrkar bifall.

*Angående  
ifrågasatta  
ändringar i  
gällande rese-  
reglemente.  
(Forts.)*

Herr Bruse: I likhet med herr Danielson förestälde jag mig, då jag började läsa utskottets betänkande, att utskottet skulle komma till ett annat resultat, än hvartill det kommit; och jag förvånade mig därför mycket, då jag fick se, att utskottet förordade rent afslag å motionen. Jag vill dock icke upptaga kammarens tid längre, utan inskränker mig till att instämma med herr Danielson i så väl hans försvar för motionen som hans förslag att återremittera betänkandet till utskottet.

*Angående  
ifrågasatta  
ändringar i  
gällande rese-  
reglemente.  
(Forts.)*

Herr Björkman: Såsom bekant har resereglementet genomgått ganska väsentliga förändringar på ett halft århundrade eller något mer. Så veta vi ju, att 1807 hade första klassen rätt att resa med 12 hästar. 1827 nedsattes detta antal till 7, och efter nu gällande resereglemente är det tre hästar, som första klassen har rätt att åka efter. För min del anser jag icke, att det skulle vara så förskräckligt farligt, om man äfven kunde taga bort en af de tre hästarne och äfvenså den ena hyttplatsen för dessa passagerare. Men utskottet har noga öfvervägt saken, och, såsom det synes af betänkandet, kommit på den tanken, att de, för hvilka man ansett en nedprutning allra lämpligast kunde ega rum, kanske sällan, om ens någonsin, begagna sig af resereglementet. När man då kommer ned till tredje, fjärde, femte och sjette klasserna och undersöker, om möjligen der skulle kunna vidtagas några besparingar, så finner man, att der icke finnas synnerligen stora skäl till någon ändring. Jag skulle vilja hafva detta sagdt såsom motskäl mot det herr Danielson yttrade. Icke heller tror jag, att det lönar mycket mödan och besväret att återremittera frågan, ty utskottet har varit fullkomligt enigt om den åsigt, som framställes i dess betänkande. Jag vill särskildt erinra, att det icke är så många år sedan denna kammare uppflyttade t. ex. nämndemännen i den klass, der de nu stå, och jag tror icke, att kammaren skall vara benägen att åter flytta ned dem, allra minst till ett sådant belopp, som motionärerna föreslagit.

På dessa skäl, herr talman, anhåller jag om bifall till utskottets förslag.

Herr Petersson i Runtorp: Det är visserligen sant, att man icke bör aflåta några skrivelser till Kongl. Maj:t, utan att de äro af behovet påkallade; men jag kan icke frigöra mig från den åsigten, att just i detta fall en skriftelse är både nyttig och nödvändig. Jag tror också, att motionärerna med sina förslag träffat det rätta. Nog är det orimligt, att man skall behöfva hafva sex olika klasser samt att i första klassen skall behöfvas tre hästar vid skjuts och dubbel hyttplats vid resa på ångbåt samt 15 kronor i dagtraktamente. Jag tycker verkligen, att detta är för mycket; ty de personer, som skola resa efter denna klass, äro verkligen så bra aflönade, att, om de få 10 kronor i dagtraktamente under sina resor, som motionärerna föreslagit, så är detta mer än tillräckligt under nuvarande förhållanden.

Den föregående talaren yttrade, att det icke vore lämpligt att nedflytta nämndemännen från den klass, i hvilken de så nyligen blifvit uppflyttade. Deri instämmer jag, men när det förekommer sådana belopp som de, hvilka äro bestämda för den första klassen, så tycker jag att man rent af kan skämmas för dem. Det är icke sådana tider, att svenska nationen har råd att betala dylika reseräkningar, och jag anser därför som sagdt både nyttigt och nödvändigt att aflåta en skriftelse i ämnet till Kongl. Maj:t. Om det för sådant ändamål nu vore lämpligare att återremittera frågan till utskottet eller att fatta beslut derom genast, lemnar jag der-



hän. Då det emellertid lär vara för sent att formulera ett beslut nu genast, vill jag förena mig med herr Danielson i hans yrkande om återremiss.

*Angående  
ifrågasatta  
ändringar i  
gällande rese-  
reglemente.  
(Forts.)*

Härmed var öfverläggningen slutad. Herr talmannen gaf, i enlighet med de meningar, som förekommit, proposition dels på bifall till utskottets hemställan och dels på återremiss; och förklarade herr talmannen sig anse den förra propositionen hafva blifvit med öfvervägande ja besvarad. Då votering emellertid begärdes, skedde nu uppsättning, justering och anslag af följande voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad kammarens fjärde tillfälliga utskott hemställt i utlåtandet n:o 2 (i samlingen n:o 6),

röstar Ja;

den, det ej vill,

röstar Nej;

vinner Nej, har kammaran återförvisat ärendet till utskottet för förnyad behandling.

Omröstningen visade 74 ja men 82 nej; och hade kammaran alltså beslutat i enlighet med nej-propositionens innehåll.

#### § 5.

Till bordläggning anmäldes Andra Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 5 (i samlingen n:o 9), i anledning af väckt motion om åtgärders vidtagande till inskränkning i den vid kristendomsundervisningen nu brukliga katekesutanläsningen.

#### § 6.

Godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 17, till Konungen, angående försäljning af åtskilliga mindre kronoegendomar.

#### § 7.

Justerades protokollsutdrag.

#### § 8.

Ledighet från riksdagsärenden beviljades:

herr *A. Sundström* under 14 dagar, fr. o. m. den 15 dennes, och

» *A. P. Danielson* » 14 » » » 14 »

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 11 e. m.

In fidem

*A. E. J. Johansson.*